

Številka: IPP 007-743/2013

Ljubljana, 12. junij 2014

EVA 2013-2030-0106

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (Predlog ZKP-M), skrajšani zakonodajni postopek – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 - ZUKN in 8/12, 21/13 in 47/13 – ZDU – 1G) je Vlada Republike Slovenije na svoji ... seji dne ... sprejela sklep:

»Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (Predlog ZKP-M) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po skrajšanem postopku.«

Tanja ŠARABON
generalna sekretarka

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade RS za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

Predlog ZKP-M vsebuje le določbe, ki predstavljajo prenos dveh direktiv Evropske unije v slovenski notranji pravni red, zato ga Vlada Republike Slovenije lahko obravnava v času tekočih poslov.

Iz istega razloga Državnemu zboru Republike Slovenije predlagamo obravnavo po skrajšanem zakonodajnem postopku na izredni seji, kljub dejstvu razpusta, saj je implementacija obeh direktiv nujna. Hkrati gre za manjše spremembe in dopolnitve Zakona o kazenskem postopku. Razpust Državnega zbora Republike Slovenije in razpis predčasnih volitev namreč ne pomenita, da je do začetka izvrševanja mandata novoizvoljenega Državnega zbora Republike Slovenije kakor koli omejena zakonodajna funkcija dosedanjega Državnega zbora Republike Slovenije¹.

¹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-23/12 z dne 5. 4. 2012.

V zvezi z Direktivo 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih je rok za implementacijo potekel že oktobra 2013. Vlada Republike Slovenije novele Zakona o kazenskem postopku samo zaradi te direktive ni predlagala, saj je načrtovala obširnejše spremembe navedenega zakona, ki pa jih glede na trenutno situacijo ni mogoče obravnavati. Glede na zamudo pri implementaciji navedene direktive je Evropska komisija proti Republiki Sloveniji že začela postopek opomina, ki pa ga je začasno prekinila zaradi obrazložitve, da je Predlog ZKP-M že v pripravi in ga bo Državni zbor Republike Slovenije čim prej obravnaval. Če Predlog ZKP-M ne bo sprejet najkasneje do septembra 2014, se bo postopek opomina nadaljeval, kar pomeni, da bo Republika Slovenija morala plačati denarno kazen in dnevne zneske za vsak dan zamude pri implementaciji.

V zvezi z Direktivo 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku bo rok za implementacijo poteke v mesecu juniju 2014.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- dr. Senko PLIČANIČ, minister za pravosodje
- ga. Tina BRECELJ, državna sekretarka v Ministrstvu za pravosodje
- ga. Andreja LANG, v. d. generalne direktorice Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Neformalna delovna skupina za pripravo Predloga ZKP-M, v kateri so poleg predstavnikov Ministrstva za notranje zadeve, Policije in Ministrstva za pravosodje, kot zunanji strokovnjaki sodelovali:

- g. Hinko JENULL, vrhovni državni tožilec – svetnik, vodja Kazenskega oddelka Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije
- g. Janko MARINKO, višji sodnik, generalni sekretar Vrhovnega sodišča Republike Slovenije
- g. Jernej POTOČAR, upokojeni vrhovni sodnik – svetnik,
- ga. Nataša PIRC MUSAR, informacijska pooblaščenka.

Navedeni strokovnjaki za delo v neformalni delovni skupini niso prejeli plačila.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- dr. Senko PLIČANIČ, minister za pravosodje
- ga. Tina BRECELJ, državna sekretarka v Ministrstvu za pravosodje
- ga. Andreja LANG, v. d. generalne direktorice Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja

5. Kratek povzetek gradiva:

Predlog ZKP-M vsebuje manjše spremembe in dopolnitve Zakona o kazenskem postopku, ki so potrebne zaradi določb Direktive 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih in Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku.

Zakon o kazenskem postopku v veljavnem besedilu večinoma že vsebuje določbe, ki so z navedenima direktivama usklajene, zato se le deloma dopolnjujejo:

- pravila prevajanja in tolmačenja v predkazenskem in kazenskem postopku na splošno in posebej v

zvezi z zaupno komunikacijo osumljenca oziroma obdolženca z zagovornikom;
 - pravni pouki, ki jih v različnih fazah postopka prejme osumljenec oziroma obdolženec;
 - pritožba zoper policijsko pridržanje nad šest ur ter dolžnost policije, da osumljencu ob pridržanju, ki traja manj kot šest ur, izroči uradni zaznamek, iz katerega izhaja razlog pridržanja in pravice pridržane osebe;
 - pritožbeni razlog v zvezi z uporabo jezika v postopku.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja - razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/	1.443.502	1.443.502	1.443.502
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva	/	/	/	/
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev <u>bodo dodatno zagotovljene v državnem proračunu za leto 2015:</u>				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
MNZ – Policija 1714	/	1236 – kriminalistična dejavnost	/	103.000
Vrhovno državno tožilstvo RS	/	3378 – materialni stroški	/	96.000
Vrhovno sodišče RS	/	6412 – stroški sodnih postopkov	/	1.244.502
SKUPAJ				1.443.502
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
SKUPAJ				/
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
/	/		/	
/	/		/	
/	/		/	
SKUPAJ			/	/

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

- **odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov:**

V razpredelnici so za leta 2015, 2016 in 2017 navedeni sešteti zneski dodatnih sredstev državnega proračuna, ki jih bodo potrebovali Policija, državno tožilstvo in sodišče za izvajanje Direktive 2010/64/EU, v razpredelnici II.a pa so navedena potrebna sredstva za posamezni organ na letnem nivoju.

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev niso zagotovljene:

Potrebni zneski dodatnih sredstev za leto 2015 pri navedenih proračunskih uporabnikih **niso zagotovljeni, zato bodo potrebna dodatna sredstva.**

Rok za implementacijo Direktive 2010/64/EU se je iztekel 27. 10. 2013. Dne 29. 11. 2013 je Evropska komisija na Republiko Slovenijo naslovila uradni opomin zaradi ne-notifikacije nacionalnih predpisov za prenos Direktive 2010/64/EU v nacionalno zakonodajo (kršitev št. 2013/0433) in naložila, da mora do 29. 1. 2014 predložiti svoje pripombe oziroma plan dela. Evropsko komisijo smo že obvestili (sklep Vlade RS z dne 23. 1. 2014), da bomo direktivo v svoj pravni red v celoti prenesli, ko bo sprejet Predlog ZKP-M, in sicer čimprej.

S strani Evropske komisije smo bili dodatno obveščeni, da se bo postopek opomina nadaljeval, če Predlog ZKP-M ne bo sprejet najkasneje do septembra 2014.

Evropska komisija bo do 27. 10. 2014 sprejela poročilo o izpolnjevanju zahtev iz direktive v državah članicah. Glede na navedeno več kot za tri mesece od uveljavitve Predloga ZKP-M ne moremo odložiti uporabe določb, ki pomenijo implementacijo Direktive 2010/64/EU. Končna določba je določena v skladu z navedenim. Evropska komisija ob pripravi poročila o izpolnjevanju zahtev namreč ne bo sprejela, da je pravni red sicer usklajen, vendar pa se določbe v praksi ne uporabljajo. Hkrati opozarjamo tudi na visoke dnevne zneske za vsak dan zamude pri implementaciji in denarno kazen, ki jo bo Republika Slovenija morala plačati, če bo z izpolnjevanjem zahtev še nadalje zamujala.

II.b Manjkajoče pravice porabe ne bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedenih dodatno potrebnih zneskov sredstev za leto 2015 ne bo mogoče zagotoviti s prerazporeditvami iz drugih proračunskih postavk Policije, državnega tožilstva in sodišča. Zato je v končni določbi tudi določeno, da se določbe Predloga ZKP-M začnejo uporabljati šele tri mesece po njegovi uveljavitvi – torej proti koncu letošnjega leta, da ne bodo potrebna dodatna sredstva že v letošnjem letu.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Čeprav bodo dodatni stroški pri Policiji, državnem tožilstvu in sodišču nastali zaradi implementacije določb Direktive 2010/64/EU, jih ne bo mogoče zagotoviti s prilivom namenskih sredstev Evropske unije.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

/	
8. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
<p>V razpravo so bili vključeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nevladne organizacije, - predstavniki zainteresirane javnosti, - predstavniki strokovne javnosti. <p>Predlagane spremembe se ne nanašajo na občine in združenja občin.</p> <p>Upoštevani so bili:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v celoti. <p>Datum objave: 6. 12. 2013 – prvi krog usklajevanja</p> <p><u>Slovensko sodniško društvo, Vrhovno sodišče Republike Slovenije – Kazenski oddelek, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije, Komisija za preprečevanje korupcije, Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij in dr. Primož Gorkič et al. – Pravna fakulteta v Ljubljani</u> niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.</p> <p><u>Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - v zvezi z opozorilom na težave v zvezi s tolmačenjem v razmerju do sorazmerno kratkih rokov za posamezna procesna dejanja in glede manjkajočega pojma »osumljenca« v spremenjenem 8. členu ZKP pojasnjujemo, da smo iz določbe izpustili izrecno navajanje »oškodovancev« in »oškodovancev kot tožilcev« ter posledično v primerjavi z veljavnim besedilom dodali le »osumljenca«. Dodan je tudi nov zadnji stavek prvega odstavka 8. člena, v skladu s katerim bo sodišče lahko tudi izjemoma odločilo, da se glede določenih delov bistvenih dokumentov, ki za osebe iz prvega stavka tega odstavka niso pomembni za razumevanje njihove kazenske zadeve ali za njihovo morebitno uporabo pravnih sredstev po ZKP zagotovi le ustno tolmačenje ali pa celo odloči, da jih ni treba prevesti. Upoštevano je tudi opozorilo glede tretjega odstavka 8. člena ZKP; - predlog v zvezi z novim osmim odstavkom 157. člena ZKP je ustrezno upoštevan z besedilom »najkasneje ob prenehanju pridržanja«. <p>Datum objave: 21. 2. 2014 – drugi krog usklajevanja</p> <p><u>Vrhovno sodišče RS – Kazenski oddelek, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije in Komisija za preprečevanje korupcije</u> niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.</p> <p><u>Vrhovno državno tožilstvo RS – Kazenski oddelek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - načeloma ugotavlja, da so predlagane spremembe in dopolnitve ZKP v besedilu za drugi krog usklajevanja v večji meri ustrezne; - glede opozorila, da bodo spremembe 8. člena ZKP z razširjeno obveznostjo tolmačenja in prevajanja bistveno podaljšale čas za opravo posameznih procesnih dejanj, kar bi lahko pomenilo 	

prekratke prekluzivne roke za državno tožilstvo, kjer so ti določeni, pojasnujemo, da opredelitev v spremenjenem prvem odstavku 8. člena ZKP kaže na to, da bo prevajanje in tolmačenje treba večinoma zagotavljati v postopkih, kjer že sodeluje tudi sodišče. V skladu s predlogom je med listine, navedene v prvem odstavku 8. člena ZKP, dodatno izrecno uvrščeno tudi »vabilo«. Pripomba k zadnjemu stavku prvega odstavka je upoštevana tako, da je črtan del stavka, ki se glasi: »ali pa odloči, da jih ni treba prevesti« - tako, da je onemogočeno morebitno arbitrarno odločanje sodišča, da nekaterih delov bistvenih dokumentov stranki ne bi niti ustno prevedli.

Datum objave: 16. 4. 2014 – tretji krog usklajevanja

Okrožno sodišče v Ljubljani, Odvetniška zbornica Slovenije, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Društvo državnih tožilcev Slovenije, Komisija za preprečevanje korupcije in Okrožno sodišče v Mariboru niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije:

- do opozoril v zvezi s spremenjenim 8. členom ZKP se je predlagatelj opredelil že v prejšnjih dveh krogih usklajevanja.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije:

- s stališčem, da Direktiva 2010/64/EU ne zahteva tako široke opredelitve storitev tolmačenja oziroma prevajanja, ki jih je treba zagotoviti osumljencu oziroma obdolžencu, se načeloma sicer lahko strinjamo, vendar je primerjava neustrezna. Republika Slovenija je dolžna ob implementaciji Direktive 2010/64/EU v zakonodajo Republike Slovenije upoštevati celotni notranji pravni red, vključno z Ustavo RS, veljavno zakonodajo, pa tudi sodno in ustavnosodno prakso. Treba je namreč zagotoviti poštenost sodnih postopkov – glede na obravnavano problematiko predvsem v smeri določb prve alineje 29. člena Ustave RS glede učinkovite obrambe. Kazenski procesni sistem Republike Slovenije temelji tudi na obrambnih koristih, oziroma celo konkretnije, tudi ustavna demokracija Slovenije temelji na njih – saj je bilo bistvo vzpostavljanja ustavne demokracije v Sloveniji (ki vključuje široko zavarovane človekove pravice in temeljne svoboščine) zlasti od leta 1988 dalje ravno v procesu pred vojaškim sodiščem iz leta 1988 (t. i. "proces JBTZ"), kjer sta bili med drugim kot temeljni izpostavljeni vprašanji uporabe lastnega jezika ter svobodnega in neoviranega komuniciranja z odvetnikom, vključno z njegovo svobodno izbiro. Samo za ilustracijo stališča, da je predlog z naštevanjem bistvenih postopkovnih pisanj v prvem odstavku spremenjenega 8. člena Zakona o kazenskem postopku verjetno dokaj primeren in da je nepomembno, kako to izvajajo druge države Evropske unije glede na njihov ustavni red: ravno problem izločitve sodnika se je izpostavil kot bistven v določenem primeru glede Republike Slovenije v najnovejši sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice - *Hit d.d. Nova Gorica proti Sloveniji*, št. 50996/08, 5. 6. 2014 (zlasti razdelek 41. ter razdelki 35.-40. navedene sodbe). In, če je vprašanje izločitve domnevno pristranskega sodnika tako bistveno za celoten sodni postopek (v navedeni sodbi je šlo za delovni spor, jasno pa je, da je kazenski postopek še veliko bolj občutljiv sodni postopek), potem je tudi jasno, da morajo biti odločbe sodišč o izločitvi ali ne-izločitvi sodnikov prevedene v tuj jezik, kadar preganjana oseba ne obvlada slovenskega jezika. Z vidika poštenosti kateregakoli sodnega postopka je torej predlagana ureditev upravičena z vidika kriterijev oziroma jamstev poštenega sojenja. Do neke mere je tudi začasno potrjeno, da je bila zadržanost nemške zakonodajne oblasti pri implementaciji Direktive 2010/64/E in Direktive 2012/13/EU, na katero se sklicuje Vrhovno sodišče Republike Slovenije v svojih pripombah, vsaj deloma neustrezna. Pristojno nemško sodišče je dne 30. 4. 2014 vložilo predlog za predhodno odločanje (zadeva C-) na Sodišče Evropske unije, kjer zatrjuje, da sta bila Zakon o ureditvi sodišč in Zakon o kazenskem-pravnem postopku (Zakon o kazenskem postopku) Zvezne republike Nemčije neustrezno spremenjena glede implementacije navedenih direktiv, zlasti z vidika spoštovanja jamstev poštenega sojenja.

9. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
10. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
<i>dr. Senko PLIČANIČ</i> <i>minister</i>	

Priloga:

- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (Predlog ZKP-M)

ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KAZENSKEM POSTOPKU –
skrajšani postopek
(Predlog ZKP-M; EVA 2013-2030-0106)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o kazenskem postopku² (v nadaljevanju ZKP) je bil od svoje uveljavitve 1. 1. 1995 do zdaj spremenjen dvanajstkrat. Med razlogi za dosedanje posege v ureditev kazenskega postopka je bila pogosto uskladitev zakona z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije; poleg tega pa tudi želja po učinkovitejši in bolj ekonomični izvedbi kazenskega postopka ob hkratni ustrezni ravni varstva pravic udeležencev v postopku, večja kontradiktornost kazenskega postopka in s tem povezana enakost orožij obeh strank v postopku, odprava pomanjkljivosti v ureditvi, ki so se pokazale v praksi, ter posledično zagotovitev večje pravne varnosti in zakonitosti v kazenskem postopku.

Ob tem od leta 2000, s prekinitvami zaradi priprave že uveljavljenih novel ZKP, poteka tudi priprava novega modela kazenskega postopka (v nadaljevanju ZKP-1), ki naj bi določil drugačno vlogo in pooblastila policije, državnega tožilstva in sodišča v kazenskem postopku – predvsem gre za prenos pristojnosti za preiskavo s sodišča k državnemu tožilstvu ob ohranitvi vloge sodišča kot garanta pri najbolj invazivnih posegih v pravice osumljenca, kar posledično pomeni tudi spremembe v ureditvi glavne obravnave ter rednih in izrednih pravnih sredstev.

Del sprememb, predvidenih v osnutku ZKP-1, je bil uzakonjen z novelo ZKP-K³, ki se je začela uporabljati 15. 5. 2012, in je prinesla vsebinsko pomembne spremembe predvsem z novimi instituti pogajanj med obdolžencem in državnim tožilcem v zvezi z morebitnim sporazumom o priznanju krivde in predobravnavnega naroka, kjer se obdolženec izjavi o krivdi, ter posledično naroka za izrek kazenske sankcije, ki se opravi namesto klasične glavne obravnave v primeru, ko sodišče sprejme sklenjeni sporazum o priznanju krivde ali priznanje obdolženca na predobravnavnem naroku. Navedeni instituti omogočajo novo vrsto skrajšanega postopka poleg rednega kazenskega postopka, katerega ureditev ostaja nespremenjena. Novi instituti se uspešno uporabljajo v praksi in prispevajo k hitrejšemu končanju kazenskih postopkov.

Tudi druge dosedanje bolj sistemske spremembe ZKP so zasledovale cilj, ki je hkrati tudi cilj osnutka ZKP-1 – torej večjo kontradiktornost postopka in postopen prehod od mešanega modela kazenskega postopka k bolj akuzatornemu. Gre predvsem za:

- novo ureditev pripora in odpravo obligatornega pripora na podlagi odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-18/93 z dne 11. aprila 1996, v noveli ZKP-A⁴;
- širitev možnosti državnega tožilca za vložitev neposredne obtožnice brez (sodne) preiskave – pred novelo ZKP-E⁵ je bilo to mogoče v zvezi s kaznivimi dejanji s predpisano kaznijo do pet let zapora, z novelo ZKP-E pa je bila ta meja dvignjena na osem let zapora;
- ureditev odreditve začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, le na predlog državnega tožilca (in ne več tudi po uradni dolžnosti sodišča) v noveli ZKP-G⁶ na podlagi odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-296/02 z dne 20. maja 2004;
- prej navedene nove institute v noveli ZKP-K, ki na podlagi odločbe Ustavnega sodišča

² Uradni list RS, št. 32/12 – UPB in 47/13 – ZKP-L.

³ Uradni list RS, št. 91/11.

⁴ Uradni list RS, št. 72/98.

⁵ Uradni list RS, št. 56/03.

⁶ Uradni list RS, št. 101/05.

Republike Slovenije, št. U-I-50/09 z dne 18. marca 2010, vsebuje tudi odpravo možnosti za podaljšanje pripora na predlog preiskovalnega sodnika med preiskavo. Tako je podaljšanje pripora med preiskavo in tudi po vložitvi obtožnice ter po izdaji sodbe sedaj mogoče le na predlog državnega tožilca.

Uveljavitev novega ZKP-1 v tem trenutku po oceni predlagatelja ne bi bila ustrezna tudi glede na dejstvo, da se novela ZKP-K, ki je prinesla vsebinsko pomembne sistemske spremembe, v praksi ne uporablja še niti dve leti. Prve ugotovitve iz prakse kažejo, da je novela dosegla svoj namen, ki je bil predvsem v skrajševanju trajanja kazenskega postopka, kadar so za to izpolnjeni zakonski pogoji. Zato je pravilneje pred nadaljnjimi večjimi posegi v model kazenskega postopka določeno časovno obdobje spremljati delovanje že uveljavljenih novih institutov v praksi, po potrebi popraviti ali dopolniti njihovo ureditev in dopustiti oblikovanje ustrezne sodne prakse. Hkrati je bila pred poletjem 2013 uveljavljena novela ZKP-L⁷, ki sicer ne pomeni večjih oziroma sistemskih sprememb pravil kazenskega postopka. Predvsem so bile z novelo uveljavljene spremembe in dopolnitve veljavne ureditve, ki so v omejenem obsegu in znotraj okvira posege v posamezne zakonske določbe in jih nadgradile.

Glede na navedene razloge tudi tukaj predloženi Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (v nadaljevanju Predlog ZKP-M) ne prinaša konceptualnih oziroma večjih sistemskih sprememb ureditve kazenskega postopka. Predlog ZKP-M namreč pomeni prenos določb dveh direktiv Evropske unije v slovenski pravni red. Kot bo pojasnjeno v nadaljevanju, gre za Direktivo 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih ter Direktivo 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku.

Rok za implementacijo Direktive 2010/64/EU je že potekel oktobra 2013, v zvezi z Direktivo 2012/13/EU pa bo potekel v mesecu juniju letos. Zato je Vlada Republike Slovenije Predlog ZKP-M obravnavala v času tekočih poslov, saj vsebuje le določbe, ki pomenijo implementacijo pravnega reda Evropske unije v slovenski notranji pravni red.

Glede na navedeno je tudi nujno, da Predlog ZKP-M Državni zbor Republike Slovenije obravnava kljub razpustu, saj se njegova pristojnost izteče šele z imenovanjem novega. Razpust Državnega zbora Republike Slovenije in razpis predčasnih volitev namreč ne pomenita, da je do začetka izvrševanja mandata novoizvoljenega Državnega zbora Republike Slovenije kakor koli omejena zakonodajna funkcija dosedanjega Državnega zbora Republike Slovenije⁸. Hkrati pa je sprejem predloženega Predloga ZKP-M nujen zato, da Republika Slovenija v postopku opomina Evropske komisije ne bo prejela denarne kazni in dnevnih zneskov za vsak dan zamude pri implementaciji navedenih direktiv.

1. a) Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih⁹:

Na nivoju Evropske unije je bila zaradi boljšega varstva človekovih pravic s področja poštenega

⁷ Uradni list RS, št. 47/13.

⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-23/12 z dne 5. 4. 2012.

⁹ UL L, št. 280, z dne 26. 10. 2010.

¹⁰ Uradni list RS št. 33/94 – Mednarodne pogodbe, št. 7/94, Uradni list RS, št. 102/03 – Mednarodne pogodbe, št. 22/03, Uradni list RS, št. 49/05 – Mednarodne pogodbe, št. 7/05, Uradni list RS, št. 48/09 – Mednarodne pogodbe, št. 12/09 in Uradni list RS, št. 46/10 – Mednarodne pogodbe, št. 8/10.

¹¹ UL L, št. 142, z dne 1. 6. 2012.

¹² Tako je določeno v sklepih predsedstva Evropskega sveta iz Tampereja, z dne 15. in 16. 10. 1999 (33. točka).

sojenja ter uresničevanja načela vzajemnega priznavanja v kazenskih zadevah leta 2010 sprejeta Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih. Navedena direktiva podrobneje ureja spoštovanje posebnih pravic do obrambe v predkazenskem in kazenskem postopku za osumljence in obdolžence, ki ne razumejo slovenskega jezika. Določa situacije, ko je treba zagotoviti ustno tolmačenje ali pisno prevajanje sodnih pisanj v predkazenskem in kazenskem postopku, v skladu s pravico do obrambe po b) in c) točki tretjega odstavka 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki zahteva standard učinkovite obrambe¹⁰.

Ker ima Republika Slovenija že dokaj garantistično kazensko procesno zakonodajo, zlasti glede uporabe jezika, s posebnim poudarkom glede jezika narodnih skupnosti (italijanska narodna skupnost in madžarska narodna skupnost), je precejšen del vsebine navedene direktive že vsebovan v ZKP (zlasti 8. člen, delno tudi 3. točka prvega odstavka 371. člena ZKP). Preostali del določb direktive pa se prenaša v ZKP s tem Predlogom ZKP-M.

Pri izvajanju novih zakonskih določb bo potrebno minimalno dodatno usposabljanje sodnih tolmačev in sodnih tolmačk – le na temo zagotavljanja ustnega tolmačenja med zagovornikom in obdolžencem (spremembe 74. člena ZKP), ki mora potekati zaupno. Večja težava utegne biti pridobitev sodnih tolmačev za gluhe in neme osebe, ki ne razumejo slovenskega jezika. Kot do sedaj, bo sodstvo verjetno moralo postaviti osebe, ki niso sodni tolmači.

Nekoliko pomembnejši vpliv pa bodo nove določbe imele na področju uporabe pravnih sredstev – razširitev razloga bistvene kršitve kazenskega postopka po 3. točki prvega odstavka 371. člena ZKP, ki se po predlagani spremembi sklicuje na spremenjena 8. in 74. člen ZKP. Šteti je, da je ureditev, ki izhaja iz določb navedene direktive, pomemben napredek pri zagotavljanju učinkovite obrambe ter sodnega (pritožbenega) nadzora ali so bile pravice obrambe spoštovane. Na ta način se učinkoviteje zagotovijo jamstva poštenega sojenja osebam, ki ne razumejo slovenskega jezika.

1. b) Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku¹¹:

Zaradi ohranjanja in razvijanja območja svobode, varnosti in pravice bi moralo načelo vzajemnega priznavanja sodb in drugih odločb pravosodnih organov postati temelj pravosodnega sodelovanja v kazenskih in civilnih zadevah med državami članicami Evropske unije¹². Ob tem je za izboljšanje sodelovanja v kazenskih zadevah med pristojnimi organi držav članic pomembno, da države članice zaupajo v kazenskopravne sisteme drugih držav članic. Zato so potrebna podrobna pravila o varovanju procesnih pravic in jamstev oziroma oblikovanje skupnih minimalnih standardov na nivoju Evropske unije.

Prvi ukrep, sprejet v tem okviru, je Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih, katere vsebina je predstavljena v prejšnji točki te uvodne obrazložitve in se v slovenski pravni red prenaša s Predlogom ZKP-M.

Naslednji korak pa je Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku, ki določa minimalna pravila glede obveščeniosti o pravicah osumljenih ali obdolženih oseb.

V skladu s to direktivo morajo države članice zagotoviti, da so osumljene in obdolžene osebe v skladu z nacionalnim pravom nemudoma obveščene vsaj o:

- pravici dostopa do odvetnika,
- pravici do brezplačnega pravnega nasveta in pogojev za pridobitev,
- pravici do obveščeniosti o obdolžitvah,
- pravici do tolmačenja in prevajanja,
- pravici do molka.

Obvestilo je v tem primeru lahko pisno ali ustno, v preprostem in razumljivem jeziku.

Za razliko od pouka osumljencu ali obdolžencu, ki je lahko ustno, mora biti obvestilo o pravicah ob prijemu ali pridržanju pisno, direktiva pa v prilogi določa obrazec s predpisano vsebino, ki ga države lahko sprejmejo ali pa ne. Predlagatelj se je odločil, da priloge ne bo določil kot obvezen obrazec, ampak le kot minimalno vsebino obvestila, ki ga mora oseba prejeti ob pridržanju. Poleg zgoraj navedenih pravic, mora biti prijeta ali pridržana oseba pisno obveščena tudi o:

- pravici dostopa do gradiva zadeve,
- pravici do obvestila konzularnim organom in tretjim osebam,
- pravici dostopa do nujne zdravniške pomoči,
- največjem možnem številu ur ali dni odvzema prostosti pred privedbo pred sodišče.

Pisno obvestilo mora seveda biti dano prijeto ali pridržani osebi v jeziku, ki ga razume. Če to takoj ni možno, se jo v jeziku, ki ga razume, lahko najprej pouči ustno in se ji nato brez nepotrebnega odlašanja zagotovi še pisno obvestilo.

V zvezi s pravico dostopa do gradiva zadeve direktiva izrecno določa dolžnost držav članic, da pristojni organi prijetim in pridržanim osebam ali njihovim odvetnikom zagotovijo dostop do listin o zadevi, ki so bistvene za učinkovito izpodbijanje pridržanja ali prijete. Dostop do določenega gradiva se lahko zavrne le, če to ne bo vplivalo na pravico do poštenega sojenja in kadar bi bilo zaradi dostopa lahko resno ogroženo življenje ali temeljne pravice druge osebe, ali če je to nujno potrebno za zaščito bistvenega javnega interesa (na primer vpliv na potek preiskave ali škoda za notranjo varnost države).

Države članice morajo zagotoviti tudi, da se o vseh navedenih obvestilih osumljencem in obdolžencem ter prijetim in pridržanim osebam vodi evidenca po postopku evidentiranja, ki je določen v notranjem pravu.

Obravnavana področja določajo 4., 5., 128., 148., 157. in 227. člen ZKP, ki so z določbami te direktive že večinoma usklajeni. Manjši popravki in dopolnitve nekaterih od navedenih členov zaradi dokončne uskladitve z določbami direktive so predlagane v tem Predlogu ZKP-M.

2. CILJI, NAČELA IN POGLATVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj Predloga ZKP-M je:

- uskladitev ureditve predkazenskega in kazenskega postopka z določbami Direktive 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih in Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku. Gre za dopolnitev ureditve pravnih poukov osumljencu in obdolžencu, pravice do vpogleda v gradivo zadeve za potrebe pritožbe zoper odločbo policije o pridržanju ter pravice do prevajanja in tolmačenja v predkazenskem in kazenskem postopku.

2.2 Načela

Z implementacijo določb v prejšnji točki navedenih direktiv v slovenski pravni red Predlog ZKP-M sledi načelom, določenim v 29. členu Ustave Republike Slovenije¹³ (pravna jamstva v kazenskem postopku) oziroma še na višji ravni omogoča osumljencu oziroma obdolžencu izvrševanje pravic iz navedenega člena Ustave, saj bodo v ZKP še bolj izrecno in jasno določeni pravni pouki za osumljenca in posebej za prijete oziroma pridržane osebe ter pravna sredstva zoper odločbe o pridržanju in s tem povezana pravica do vpogleda v gradivo zadeve. Z navedenim je povezana tudi pravica osumljenca ali obdolženca do tolmačenja in prevajanja v predkazenskem in kazenskem postopku, v zvezi s katero je v Predlogu ZKP-M prav tako predlagana natančnejša in (še) bolj garantistična ureditev.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

- konkreten opis predlaganih rešitev:

2.3. a) Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih:

Zaradi uskladitve z določbami navedene direktive je predlagano novo besedilo 8. člena ZKP, s katerim se izvršujejo določbe členov 2 (Pravica do tolmačenja), 3 (Pravica do prevajanja bistvenih dokumentov) in 4 (Stroški tolmačenja in prevajanja) direktive.

Predlagani spremenjeni 8. člen ZKP v skladu z direktivo določa kategorije oseb, ki imajo pravico uporabljati svoj jezik v predkazenskem in kazenskem postopku. Določena so pravila glede ustnega tolmačenja ter okvir glede vsebine pisnega prevajanja. Urejena je tudi možnost vložitve ugovorov, če tolmačenje ali prevajanje ni kakovostno (peti odstavek člena 2 in peti odstavek člena 3 direktive). Ohranjen je tudi dosednji drugi odstavek 8. člena ZKP (po predlogu tretji odstavek), v skladu s katerim se navedene osebe lahko odpovejo prevajanju ali tolmačenju, če znajo jezik, v katerem teče postopek. Predlagana ureditev smiselno velja tudi za gluhe in neme osebe, ki hočejo uporabljati svoj jezik. V skladu z direktivo se stroški za tolmačenje in prevajanje ne zaračunajo osebam, ki ta delovanja potrebujejo.

V skladu z veljavnim 74. členom ZKP si obdolženec v priporu lahko prosto in brez nadzorstva dopisuje in govori z zagovornikom. Zaradi uskladitve z direktivo je navedeni člen dopolnjen s tremi novimi odstavki. Predlagane dopolnitve krepijo pravila glede komunikacije med obdolžencem (osumljencem) in zagovornikom (drugi odstavek člena 2 direktive). Določajo se pravila glede tolmačenja za obdolženca, ki je v priporu, in nekoliko drugačna pravila glede obdolženca, ki je na prostosti, kar je razumljivo glede na naravo stvari (obdolženec ima veliko več svobode glede priprave učinkovite obrambe). V obeh primerih je določeno, da mora tolmačenje biti zaupno, saj gre za zaupno komunikacijo med obdolžencem in zagovornikom. Navedeno pomeni zagotavljanje učinkovite obrambe.

S predlagano spremembo 3. točke prvega odstavka 371. člena ZKP pa se dopolnjujejo razlogi za izpodbijanje kazenske sodbe s pritožbo zaradi bistvenih kršitev kazenskega postopka (člen 2, peti odstavek in člen 3, peti odstavek direktive). Predlagana ureditev tako vključuje sklicevanje na spremenjena 8. in 74. člen ZKP, torej omogoča podrobnejše sodno preverjanje, ali je bila zagotovljena učinkovita obramba z vidika pravice do tolmačenja in prevajanja.

2.3. b) Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku:

¹³ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/13.

Direktiva izrecno in jasno določa pravne pouke oziroma obvestila osumljencu in posebej prijetim oziroma pridržanim osebam ter pravna sredstva zoper odločbe o pridržanju in s tem povezano pravico do vpogleda v gradivo zadeve.

Navedena področja so že dokaj skladno urejena v 4., 5., 128., 148., 157. in 227. členu ZKP. Manjši popravki in dopolnitve naslednjih od navedenih členov so zaradi dokončne uskladitve z določbami direktive predlagani v tem Predlogu ZKP-M.

Veljavni 4. člen ZKP določa, o katerih pravicah mora biti obveščena oseba, ki ji je vzeta prostost. Primerjava z določbami direktive (členi 2, 4 in 6) pokaže, da je v prvem odstavku 4. člena ZKP treba dodati še izrecno poučitev prijete ali pridržane osebe o pravici do uporabe svojega jezika, pravici do prevajanja in tolmačenja ter pravici do zagovornika na stroške države (ki je sicer že določena v četrtem odstavku 4. člena ZKP). Pravice prejetih in pridržanih oseb določa tudi 157. člen ZKP, zato se nanj sklicuje tudi predlagani novi peti odstavek 4. člena ZKP, ki določa minimalno vsebino obrazca (»Priloga 1«) za pisno obvestilo prijete oziroma pridržani osebi o njenih pravicah. Predlagatelj se je odločil, da priloge ne bo določil kot obvezen obrazec, ampak le kot minimalno vsebino obvestila, ki ga mora oseba prejeti ob pridržanju.

V 157. členu ZKP je določen postopek prijete oziroma pridržanja. Pravni pouki iz tretjega in četrtega odstavka 157. člena že ustrezajo standardom direktive, saj se deloma sklicujejo na 4. člen ZKP, dopolniti pa je treba postopek v zvezi z odločbo, ki jo mora policist izdati pridržani osebi po šestih urah pridržanja, ter pritožbo zoper to odločbo in s tem povezanim vpogledom v gradivo zadeve (člen 7 direktive).

Četrty odstavek 148. člena določa pravni pouk osumljencu, ki mu ga mora policija dati, ko ugotovi, da so zoper njega podani razlogi za sum, da je storil kaznivo dejanje ali sodeloval pri storitvi. Pouk je treba dopolniti še z izrecno pravico do uporabe svojega jezika, pravico do tolmačenja in prevajanja; če mu je vzeta prostost, pa še o pravici iz četrtega oziroma petega odstavka 4. člena ZKP.

– **variantne rešitve, ki so bile proučevane, in utemeljitev predlagane rešitve:**

V zvezi s pravnim poukom osumljencu oziroma obdolžencu po 4. in 157. členu ZKP je bila proučena tudi možnost, da bi na enem mestu določili celoten pravni pouk in se tako izognili sklicevanjem na ustrezne člene ZKP v različnih fazah postopka. Ugotovljeno je bilo, da že uveljavljena sistematika ZKP v različnih fazah postopka sledi sklicevanjem na ustrezne člene ZKP, kjer so pravni pouki določeni (na primer veljavni tretji odstavek 157. člena ZKP), zato je po predlaganih spremembah in dopolnitvah tako predvideno tudi v dopolnjenem 4. členu ZKP. Kot pomoč pristojnim organom je v predlagani »Prilogi 1« povzeta minimalna vsebina pravnega pouka osebi, ki ji je odvzeta prostost.

b) Način reševanja

– **vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom:**

Deloma se dopolnjujejo pravila prevajanja in tolmačenja v predkazenskem in kazenskem postopku na splošno in posebej v zvezi z zaupno komunikacijo osumljenca oziroma obdolženca z zagovornikom; pravni pouki, ki jih v različnih fazah postopka prejme osumljenec oziroma obdolženec; pritožba zoper policijsko pridržanje nad šest ur ter dolžnost policije, da osumljencu ob pridržanju, ki traja manj kot šest ur, izroči uradni zaznamek, iz katerega izhaja razlog pridržanja in pravice pridržane osebe, ter pritožbeni razlog v zvezi z uporabo jezika v postopku.

– **vprašanja, ki se bodo urejala z izvršilnimi predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati:**

Predlagane spremembe in dopolnitve ZKP niso takšne, da bi jih bilo mogoče nadalje urejati v izvršilnih predpisih, saj gre za pravice in obveznosti oseb v predkazenskem in kazenskem postopku, zato je celotna vsebina urejena na nivoju zakona. Zaradi predlaganih določb tudi noben izvršilni predpis ne bo prenehal veljati.

- **vprašanja, ki se bodo urejala drugače, navedite kako (npr. s kolektivnimi pogodbami):**

Zaradi predlaganih sprememb se iz enakega razloga, kot je naveden v prejšnji alineji, nobeno vprašanje ne bo urejalo na drugačen način.

- **vprašanja, v katera ni mogoče poseči s predpisi:**

Direktiva 2010/64/EU in Direktiva 2012/13/EU, ki bosta v slovenski pravni red implementirani s tem Predlogom ZKP-M, ne urejata vprašanj, v katera ne bi bilo mogoče poseči s predpisi.

- **vprašanja, ki jih ni treba več urejati s predpisi:**

Kot izhaja iz uvodne obrazložitve, je večina vprašanj, ki jih urejata navedeni direktivi, v ZKP že ustrezno rešenih, zato teh s Predlogom ZKP-M ne urejamo dodatno. Predlagane so le spremembe in dopolnitve na tistih področjih, ki jih je bilo treba ZKP po primerjavi z ureditvijo v obeh direktivah dopolniti.

- **vprašanja, ki se bodo urejala s predpisi ter v zvezi s katerimi so bili predhodno opravljeni poskusi in testi, da se ugotovi, ali je ukrepanje primerno:**

Področij, ki jih urejata Direktiva 2010/64/EU in Direktiva 2012/13/EU, ni potrebno urejati z nobenim drugim predpisom.

c) Normativna usklajenost predloga zakona

- **z veljavnim pravnim redom:**

Predlagane spremembe in dopolnitve so usklajene z določbami Ustave RS, predvsem v delu, ki se nanaša na pravna jamstva v kazenskem postopku (29. člen Ustave RS). Glede na to, da se pravila predkazenskega in kazenskega postopka urejajo le z ZKP, uskladitev z drugimi predpisi ni bila potrebna.

- **s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo:**

Predlagane spremembe in dopolnitve ZKP so usklajene z Direktivo 2010/64/EU ter Direktivo 2012/13/EU in ne nasprotujejo splošno veljavnim načelom mednarodnega prava in mednarodnim pogodbam, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

- **s predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati:**

Zaradi Predloga ZKP-M ni treba sprejeti oziroma spremeniti nobenega drugega predpisa.

č) Usklajenost predloga zakona

- **s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi:**

Predlagane spremembe in dopolnitve se ne nanašajo na samoupravne lokalne skupnosti, zato usklajevanje ni bilo potrebno.

- **s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neuskklajenih vprašanj):**

Predlog ZKP-M je bil s širšo vsebino od sedaj predlagane objavljen na spletni strani Ministrstva za pravosodje 6. 12. 2013 ter v dopolnjeni verzijah 21. 2. 2014 in 16. 4. 2014. Predlog ZKP-M je bil objavljen tudi na spletnem portalu »e-demokracija«. V zvezi z vsebinami, ki se nanašajo na implementacijo Direktive 2010/64/EU in Direktive 2012/13/EU, civilna družba ni imela pripomb oziroma predlogov.

Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) je predlagal spremembo 2. točke prvega odstavka 162. člena ZKP. Predlog je bil sicer ocenjen kot ustrezen, vendar ga zaradi nastopa tekočih poslov Vlade Republike Slovenije in zaradi postopka opomina Evropske komisije v zvezi z implementacijo Direktive 2010/64/EU v tem Predlogu ZKP-M ni mogoče upoštevati, saj mora biti Predlog ZKP-M čimprej sprejet, navedeni predlog pa se ne nanaša na implementacijo obeh direktiv. Zato bo navedena sprememba uvrščena v prvo naslednjo spremembo ZKP.

Združenje stečajnih upnikov je predlagalo spremembo statusa oškodovanca v kazenskem postopku tako, da bi postal stranka v postopku ne glede na obstoj premoženjskoprnega zahtevka, spremembo postopka v zvezi s premoženjskoprnim zahtevkom ter spremembe v zvezi z navajanjem osebnih podatkov. Predlogi niso povezani z implementacijo Direktive 2010/64/EU in Direktive 2012/13/EU, kar je vsebina tega Predloga ZKP-M. Hkrati bi njihovo upoštevanje pomenilo sistemske spremembe ZKP, ki pa jih Vlada Republike Slovenije v času tekočih poslov ne more predlagati. Glede na navedeno bodo predlogi proučeni v okviru priprave naslednjih sprememb ZKP.

- **s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti):**

Datum objave: 6. 12. 2013 – prvi krog usklajevanja

Slovensko sodniško društvo, Vrhovno sodišče Republike Slovenije – Kazenski oddelek, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije, Komisija za preprečevanje korupcije, Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij in dr. Primož Gorkeč et al. – Pravna fakulteta v Ljubljani niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije je podalo pripombe, kot je podrobneje obrazloženo v 7. točki te obrazložitve.

Datum objave: 21. 2. 2014 – drugi krog usklajevanja

Vrhovno sodišče Republike Slovenije – Kazenski oddelek, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije in Komisija za preprečevanje korupcije niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije – Kazenski oddelek je opozorilo na določena

vprašanja, kot je podrobneje razvidno iz 7. točke te obrazložitve.

Datum objave: 16. 4. 2014 – tretji krog usklajevanja

Okrožno sodišče v Ljubljani, Odvetniška zbornica Slovenije, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Društvo državnih tožilcev Slovenije, Komisija za preprečevanje korupcije in Okrožno sodišče v Mariboru niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije in Vrhovno sodišče Republike Slovenije sta izpostavila določena vprašanja, kot podrobneje izhaja iz 7. točke te obrazložitve.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

– ocena finančnih sredstev za državni proračun:

Ker so predlagane določbe glede prevajanja in tolmačenja znatno širše, kot so bile v dosedanjih določbah ZKP, je razumljivo, da bodo Policija, državno tožilstvo in sodišče potrebovali dodatna finančna sredstva v letih 2015, 2016 in 2017. Obveznosti iz Direktive 2010/64/EU bodo po prenosu zahtevale aktivno izvajanje in dobro sodelovanje s sodnimi tolmači, tako da se zagotovi pravica do obrambe in druge pravice poštenega sojenja. Glede na končno določbo pa se bo Predlog ZKP-M, ki pomeni izpolnitev obveznosti Republike Slovenije na podlagi navedene direktive, začel uporabljati šele tri mesece po uveljavitvi, zato ocenjujemo, da v letu 2014 dodatna sredstva ne bodo potrebna.

Policija:

V letih 2015, 2016 in 2017 bodo potrebna **dodatna finančna sredstva v višini 103.000 evrov na letni ravni** (proračunski uporabnik MNZ – Policija 1714; proračunska postavka 1236 – kriminalistična dejavnost).

Ocena posledic temelji na statističnih podatkih iz leta 2012, ko je bila na podlagi prvega in drugega odstavka 157. člena ZKP odvzeta prostost 792 tujim osebam, 23 izmed njih pa jih je uveljavilo pravico do zagovornika. Na podlagi evropskega naloga za prijetje in predajo je bila v letu 2012 odvzeta prostost še 69 tujcem in na podlagi mednarodne tiralice še 21 tujcem. Ob tem sta upoštevani povprečno dve uri tolmačenja med policistom in tujcem, ena ura tolmačenja med zagovornikom in tujcem ter en list prevajanja.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije:

Tako, kot pri Policiji in sodišču, tudi pri državnem tožilstvu finančnih posledic ni mogoče oceniti popolnoma natančno.

Glede na porabljenih sredstev v letu 2013 (v višini 48.745 evrov) pa je mogoče oceniti, da se bo finančna obremenitev državnega tožilstva zaradi novih določb o prevajanju in tolmačenju povečala za 96.000 evrov dodatnih stroškov, kar predstavlja finančno posledico Predloga ZKP-M.

Državna tožilstva bodo torej v letih 2015, 2016 in 2017 potrebovala **96.000 evrov dodatnih sredstev na letni ravni** (proračunski uporabnik Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije; proračunska postavka 3378 – materialni stroški).

Izračun je pripravljen na podlagi primerjave obveznosti državnega tožilstva v zvezi s prevajanjem in tolmačenjem za osumljence in obdolžence pred uveljavitvijo Predloga ZKP-M

(prej navedena poraba za leto 2013) ter po uveljavitvi Predloga ZKP-M, upoštevani pa so tudi podatki Policije v zvezi s tujci, ki jim je bila odvzeta prostost. Glede na to, da je težko oceniti, koliko primerov, kjer bo potrebno prevajanje oziroma tolmačenje, bo pri posameznem okrožnem državnem tožilstvu, je navedeni znesek prikazan kot finančna posledica na enem mestu in sicer pri Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije, ob sami porabi sredstev za obravnavani namen pa bodo nato potrebna sredstva posameznim okrožnim državnim tožilstvom zagotovljena z ustreznimi prerazporeditvami.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije:

V letih 2015, 2016 in 2017 bodo za sodišča prve stopnje, višja sodišča in Vrhovno sodišče Republike Slovenije potrebna **dodatna sredstva v višini 1.244.502 evra na letni ravni** (proračunski uporabnik Vrhovno sodišče Republike Slovenije 4111; proračunska postavka 6412 – stroški sodnih postopkov).

Izračun je pripravljen na podlagi podatkov Policije glede tujcev, ki jim je odvzeta prostost, v zvezi s katerimi je na sodišču treba upoštevati povprečno dve uri tolmačenja in prevod vabila (ena stran), odločbe o odvzemu prostosti (štiri strani), obtožnega akta (deset strani), odločbe o izločitvi dokazov (dve strani), odločbe o zavrnitvi dokaznih predlogov (dve strani), odločbe o izločitvi sodnikov (dve strani) ter drugih dokumentov (dve strani). Dodatno je treba upoštevati tudi tolmačenje zaslišanja (dve uri) in glavne obravnave (štiri ure).

Glede na to, da je težko oceniti, koliko primerov, kjer bo potrebno prevajanje oziroma tolmačenje, bo pri posameznem sodišču, je navedeni znesek prikazan kot finančna posledica na enem mestu in sicer pri Vrhovnem sodišču Republike Slovenije, ob sami porabi sredstev za obravnavani namen pa bodo nato potrebna sredstva posameznim sodiščem zagotovljena z ustreznimi prerazporeditvami.

– **ocena drugih javnih finančnih sredstev:**

Predlog ZKP-M nima posledic za druga javna finančna sredstva.

– **predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna:**

Drugih posledic za državni proračun, kot so navedene v prvi alineji te točke, Predlog ZKP-M nima.

– **predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva:**

Povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva ni predvideno.

– **predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva:**

Prihranki niso predvideni.

– **sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poroštva):**

Poroštva niso predvidena.

– **v naslednjem proračunskem obdobju bodo sredstva zagotovljena:**

Dodatna sredstva za Policijo, državno tožilstvo in sodišče bodo zagotovljena, kot je navedeno v

prvi alineji te točke.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog ZKP-M glede na svojo vsebino ne predvideva porabe dodatnih proračunskih sredstev v letu 2014.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

– prikaz ureditve v pravnem redu EU:

Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih:

- zaradi uskladitve z določbami navedene direktive je predlagano novo besedilo 8. člena ZKP, s katerim se izvršujejo določbe členov 2 (Pravica do tolmačenja), 3 (Pravica do prevajanja bistvenih dokumentov) in 4 (Stroški tolmačenja in prevajanja) direktive. Predlagani spremenjeni 8. člen ZKP v skladu z direktivo določa kategorije oseb, ki imajo pravico uporabljati svoj jezik v predkazenskem in kazenskem postopku. Določena so pravila glede ustnega tolmačenja ter okvir glede vsebine pisnega prevajanja. Urejena je tudi možnost vložitve ugovorov, če tolmačenje ali prevajanje ni kakovostno (peti odstavek člena 2 in peti odstavek člena 3 direktive). Predlagana ureditev smiselno velja tudi za gluhe in neme osebe, ki hočejo uporabljati svoj jezik. V skladu z direktivo se stroški za tolmačenje in prevajanje ne zaračunajo osebam, ki tolmačenje potrebujejo;

- predlagane dopolnitve 74. člena ZKP krepijo pravila glede komunikacije med obdolžencem (osumljencem) in zagovornikom (drugi odstavek člena 2 direktive);

- s predlagano spremembo 3. točke prvega odstavka 371. člena ZKP se dopolnjujejo razlogi za izpodbijanje kazenske sodbe s pritožbo zaradi bistvenih kršitev kazenskega postopka (člen 2, peti odstavek člena 3 direktive).

Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku:

- področja, ki jih ureja direktiva, so že dokaj skladno urejena v 4., 5., 128., 148., 157. in 227. členu ZKP;

- veljavni 4. člen ZKP bo s členi 2, 4 in 6 direktive usklajen tako, da se doda še izrecna poučitev prijete ali pridržane osebe o pravici do uporabe svojega jezika, pravici do prevajanja in tolmačenja ter pravici do zagovornika na stroške države. Ustrezno se dopolnjuje tudi 148. člen ZKP;

- določena je tudi Priloga 1 z minimalno vsebino za pisno obvestilo prijete oziroma pridržane osebi o njenih pravicah;

- v 157. členu ZKP je predlagana dopolnitev postopka v zvezi z odločbo, ki jo mora policist izdati pridržani osebi po šestih urah pridržanja, ter pritožbo zoper to odločbo in s tem povezanim vpogledom v gradivo zadeve (člen 7 direktive).

– prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU:

Informacij o implementaciji določb obeh direktiv v notranje pravne rede od drugih držav članic predlagatelj še ni mogel pridobiti, saj je od roka za implementacijo ene direktive potekel prekratek čas, v zvezi z eno se izteče šele v mesecu juniju 2014.

Glede na navedeno je predlagatelj uspel pridobiti le naslednje informacije o prenosu obravnavanih direktiv v pravni red ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE in REPUBLIKE AVSTRIJE:

Po mnenju nemških in avstrijskih pristojnih organov naj direktivi ne bi zahtevali toliko široke opredelitve storitev, ki jih je treba zagotoviti, kot jih predpisuje Predlog ZKP-M. Zato so izrecno določili le tolmačenje oziroma prevajanje odločb o odvzemu prostosti, obtožnic in sodb.

Nemška (*»Gesetz zur Stärkung der Verfahrensrechte von Beschuldigten im Strafverfahren«*; objava na spletu: http://www.bgbl.de/Xaver/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBI) in avstrijska (*»Strafprozessrechtsänderungsgesetz 2013«*; objava na spletu: http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2013_I_195/BGBLA_2013_I_195.html) ureditev nove pravice striktno omejuje na osumljenca oziroma obdolženca (enako tudi Predlog ZKP-M glede izrecno navedenih dokumentov, saj splošno pravico do uporabe svojega jezika za stranke, priče in druge udeležence določa že veljavno besedilo ZKP), povsod so uvedene v minimalnem obsegu (na primer izrecno je opozorjeno na možnost prevajanja zgolj delov odločb, na možnost zgolj ustnega prevajanja, glede česar zadnji stavek drugega odstavka 187. člena GVG – zakona o sodiščih – izrecno pravi, da se ti načini praviloma uporabijo, kadar ima obdolženec zagovornika).

Glede prevajanja sodb se nemški zakon omeji na nepravnomočne sodbe (prvi stavek drugega odstavka 187. člena GVG). Enako velja za avstrijskega (1. člen novele oz. novelirani 56. člen StPO). Noben ne uvaja dodatnih pritožbenih razlogov.

Vendar pa je bila vsaj zadržanost nemške zakonodajne oblasti pri implementaciji Direktive 2010/64/E in Direktive 2012/13/EU deloma neustrezna. Pristojno nemško sodišče je dne 30. 4. 2014 namreč vložilo predlog za predhodno odločanje (zadeva C-) na Sodišče Evropske unije, kjer zatrjuje, da sta bila Zakon o ureditvi sodišč in Zakon o kazenskem-pravnem postopku (Zakon o kazenskem postopku) Zvezne republike Nemčije neustrezno spremenjena z vidika implementacije navedenih direktiv, zlasti z vidika spoštovanja jamstev poštenega sojenja.

– izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti EU in korelacijska tabela pri prenosu direktiv:

Izjava o skladnosti (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS – priložena.

Korelacijska tabela (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS – priložena.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

- razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel:

Predlog ZKP-M bolj podrobno določa pravila tolmačenja in prevajanja ter obveznost pristojnih organov v zvezi s pravnimi pouki osumljencu oziroma obdolžencu v predkazenskem in kazenskem postopku, kar lahko pomeni določeno dodatno obremenitev pristojnih organov.

Navedene dopolnitve ZKP so nujne zaradi implementacije Direktive 2010/64/E in Direktive 2012/13/EU v slovenski notranji pravni red. Z implementacijo Predlog ZKP-M sledi načelom,

določenim v 29. členu Ustave Republike Slovenije (pravna jamstva v kazenskem postopku) oziroma še na višji ravni omogoča osumljencu oziroma obdolžencu izvrševanje pravic iz navedenega člena, saj bodo v ZKP še bolj izrecno in jasno določeni pravni pouki za osumljenca in posebej za prijete oziroma pridržane osebe ter pravna sredstva zoper odločbe o pridržanju in s tem povezana pravica do vpogleda v gradivo zadeve. Z navedenim je povezana tudi pravica osumljenca ali obdolženca do tolmačenja in prevajanja v predkazenskem in kazenskem postopku, v zvezi s katero je v Predlogu ZKP-M prav tako predlagana natančnejša in (še) bolj garantistična ureditev.

- **ukinitvev postopka ali odprava administrativnih bremen:**

S Predlogom ZKP-M se ne ukinja noben postopek.

- **spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj opravljanja dejavnosti oziroma izpolnjevanja obveznosti:**

V postopkih, ki jih določa ZKP, ni mogoča ureditev »vse na enem mestu«. Pristojni organi so Policija, državno tožilstvo in sodišče.

- **podatki oziroma dokumenti, ki so potrebni za izvedbo postopka in jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, ter način njihovega pridobivanja:**

Predlog ZKP-M med drugim ureja prevajanje dokumentov, ki se pridobivajo oziroma so oblikovani v predkazenskem ali kazenskem postopku.

- **ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov:**

Na podlagi Predloga ZKP-M ne bodo ustanovljeni novi organi, niti ne reorganizirani ali ukinjeni obstoječi organi.

- **ali bodo zaradi izvajanja postopkov in dejavnosti potrebne nove zaposlitve, ali so izvajalci primerno usposobljeni, ali bodo potrebna dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva:**

Zaradi izvajanja postopkov, predlaganih v Predlogu ZKP-M ne bodo potrebne nove zaposlitve, pristojni organi in sodni tolmači pa so ustrezno usposobljeni.

- **ali se bodo zaradi ukinitve postopkov in dejavnosti zmanjšala število zaposlenih ter finančna in materialna sredstva:**

Glede na to, da se ne ukinja noben postopek, ne bo zmanjšanja števila zaposlenih ter finančnih in materialnih sredstev.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

- **dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov:**

Zaradi določb Predloga ZKP-M se ne bo povečal ali zmanjšal obseg dokumentacije, ki bi jo morala stranka predložiti. Predložitev dokazov v kazenskem postopku je odvisna od okoliščin konkretne zadeve in ocene stranke, kaj bo predložila.

- **stroški, ki jih bo imela stranka, ali razbremenitev stranke:**

Zaradi določb Predloga ZKP-M se ne bodo povečali ali zmanjšali stroški strank.

– **čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo:**

Čas trajanja predkazenskega in kazenskega postopka je odvisen od okoliščin in zapletenosti konkretne zadeve.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Določbe Predloga ZKP-M ne prinašajo posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Določbe Predloga ZKPM ne prinašajo posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Določbe Predloga ZKPM ne prinašajo posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Določbe Predloga ZKPM ne vplivajo na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Določbe Predloga ZKPM ne prinašajo posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona

– **ciljnim skupinam (seminarji, delavnice):**

Sprejeti zakon bo v skladu z ustaljeno prakso predstavljen državnim tožilcem in sodnikom na usposabljanjih, ki jih organizira Center za izobraževanje v pravosodju.

– **širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve):**

Predlog ZKP-M je bil 6. 12. 2013, 21. 2. 2014 in 16. 4. 2014 objavljen na spletni strani Ministrstva za pravosodje in na spletnem portalu »e-demokracija«. Predstavitev sprejetega zakona širši javnosti glede na vsebino ni potrebna.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

– **zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa:**

Ministrstvo za pravosodje bo v skladu s svojimi pristojnostmi spremljalo izvajanje predpisa na podlagi objavljene sodne prakse ter v sodelovanju s pristojnimi organi na podlagi njihovih ugotovitev pri izvajanju določb v praksi.

– **časovni okvir spremljanja za pripravo poročil:**

Glede na vsebino Predloga ZKP-M ne bo potrebna priprava poročil. Če bodo v praksi ugotovljene pomanjkljivosti predlaganih določb, bo Ministrstvo za pravosodje to ugotovilo v

sodelovanju s pristojnimi organi.

- roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih:

Glede na vsebino Predloga ZKP-M poročila o izvajanju zakona in doseženih ciljih niso potrebna.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Datum objave: 6. 12. 2013 – prvi krog usklajevanja

Slovensko sodniško društvo, Vrhovno sodišče Republike Slovenije – Kazenski oddelek, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije, Komisija za preprečevanje korupcije, Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij in dr. Primož Gorkič et al. – Pravna fakulteta v Ljubljani niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije:

- v zvezi z opozorilom na težave v zvezi s tolmačenjem v razmerju do sorazmerno kratkih rokov za posamezna procesna dejanja in glede manjkajočega pojma »osumljenca« v spremenjenem 8. členu ZKP pojasnujemo, da smo iz določbe izpustili izrecno navajanje »oškodovancev« in »oškodovancev kot tožilcev« ter posledično v primerjavi z veljavnim besedilom dodali le »osumljenca«. Dodan je tudi nov zadnji stavek prvega odstavka 8. člena, v skladu s katerim bo sodišče lahko tudi izjemoma odločilo, da se glede določenih delov bistvenih dokumentov, ki za osebe iz prvega stavka tega odstavka niso pomembni za razumevanje njihove kazenske zadeve ali za njihovo morebitno uporabo pravnih sredstev po ZKP zagotovi le ustno tolmačenje ali pa celo odloči, da jih ni treba prevesti. Upoštevano je tudi opozorilo glede tretjega odstavka 8. člena ZKP;

- predlog v zvezi z novim osmim odstavkom 157. člena ZKP je ustrezno upoštevan z besedilom »najkasneje ob prenehanju pridržanja«.

Datum objave: 21. 2. 2014 – drugi krog usklajevanja

Vrhovno sodišče RS – Kazenski oddelek, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije in Komisija za preprečevanje korupcije niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.

Vrhovno državno tožilstvo RS – Kazenski oddelek:

- načeloma ugotavlja, da so predlagane spremembe in dopolnitve ZKP v besedilu za drugi krog usklajevanja v večji meri ustrezne;

- glede opozorila, da bodo spremembe 8. člena ZKP z razširjeno obveznostjo tolmačenja in prevajanja bistveno podaljšale čas za opravo posameznih procesnih dejanj, kar bi lahko pomenilo prekratke prekluzivne roke za državno tožilstvo, kjer so ti določeni, pojasnujemo, da opredelitev v spremenjenem prvem odstavku 8. člena ZKP kaže na to, da bo prevajanje in

tolmačenje treba večinoma zagotavljati v postopkih, kjer že sodeluje tudi sodišče. V skladu s predlogom je med listine, navedene v prvem odstavku 8. člena ZKP, dodatno izrecno uvrščeno tudi »vabilo«. Pripomba k zadnjemu stavku prvega odstavka je upoštevana tako, da je črtan del stavka, ki se glasi: »ali pa odloči, da jih ni treba prevesti« - tako, da je onemogočeno morebitno arbitrarno odločanje sodišča, da nekaterih delov bistvenih dokumentov stranki ne bi niti ustno prevedli.

Datum objave: 16. 4. 2014 – tretji krog usklajevanja

Okrožno sodišče v Ljubljani, Odvetniška zbornica Slovenije, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Društvo državnih tožilcev Slovenije, Komisija za preprečevanje korupcije in Okrožno sodišče v Mariboru niso imeli pripomb k predlaganim spremembam.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije:

- do opozoril v zvezi s spremenjenim 8. členom ZKP se je predlagatelj opredelil že v prejšnjih dveh krogih usklajevanja.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije:

- s stališčem, da Direktiva 2010/64/EU ne zahteva tako široke opredelitve storitev tolmačenja oziroma prevajanja, ki jih je treba zagotoviti osumljencu oziroma obdolžencu, se načeloma sicer lahko strinjamo, vendar je primerjava neustrezna. Republika Slovenija je dolžna ob implementaciji Direktive 2010/64/EU v zakonodajo Republike Slovenije upoštevati celotni notranji pravni red, vključno z Ustavo RS, veljavno zakonodajo, pa tudi sodno in ustavnosodno prakso. Treba je namreč zagotoviti poštenost sodnih postopkov – glede na obravnavano problematiko predvsem v smeri določb prve alineje 29. člena Ustave RS glede učinkovite obrambe. Kazenski procesni sistem Republike Slovenije temelji tudi na obrambnih koristih, oziroma celo konkretnije, tudi ustavna demokracija Slovenije temelji na njih – saj je bilo bistvo vzpostavljanja ustavne demokracije v Sloveniji (ki vključuje široko zavarovane človekove pravice in temeljne svoboščine) zlasti od leta 1988 dalje ravno v procesu pred vojaškim sodiščem iz leta 1988 (t. i. "proces JBTZ"), kjer sta bili med drugim kot temeljni izpostavljeni vprašanji uporabe lastnega jezika ter svobodnega in neoviranega komuniciranja z odvetnikom, vključno z njegovo svobodno izbiro. Samo za ilustracijo stališča, da je predlog z naštevanjem bistvenih postopkovnih pisanj v prvem odstavku spremenjenega 8. člena Zakona o kazenskem postopku verjetno dokaj primeren in da je nepomembno, kako to izvajajo druge države Evropske unije glede na njihov ustavni red: ravno problem izločitve sodnika se je izpostavil kot bistven v določenem primeru glede Republike Slovenije v najnovejši sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice - *Hit d.d. Nova Gorica proti Sloveniji*, št. 50996/08, 5.6.2014 (zlasti razdelek 41. ter razdelki 35.-40. navedene sodbe). In, če je vprašanje izločitve domnevno pristranskega sodnika tako bistveno za celoten sodni postopek (v navedeni sodbi je šlo za delovni spor, jasno pa je, da je kazenski postopek še veliko bolj občutljiv sodni postopek), potem je tudi jasno, da morajo biti odločbe sodišč o izločitvi ali ne-izločitvi sodnikov prevedene v tuj jezik, kadar preganjana oseba ne obvlada slovenskega jezika. Z vidika poštenosti kateregakoli sodnega postopka je torej predlagana ureditev upravičena z vidika kriterijev oziroma jamstev poštenega sojenja. Do neke mere je tudi začasno potrjeno, da je bila zadržanost nemške zakonodajne oblasti pri implementaciji Direktive 2010/64/E in Direktive 2012/13/EU, na katero se sklicuje Vrhovno sodišče Republike Slovenije v svojih pripombah, vsaj deloma neustrezna. Pristojno nemško sodišče je dne 30. 4. 2014 vložilo predlog za predhodno odločanje (zadeva C-) na Sodišče Evropske unije, kjer zatrjuje, da sta bila Zakon o ureditvi sodišč in Zakon o kazenskem-pravnem postopku (Zakon o kazenskem postopku) Zvezne republike Nemčije neustrezno spremenjena glede implementacije navedenih direktiv,

zlasti z vidika spoštovanja jamstev poštenega sojenja.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

- dr. Senko PLIČANIČ, minister za pravosodje
- ga. Tina BRECELJ, državna sekretarka v Ministrstvu za pravosodje
- ga. Andreja LANG, v. d. generalne direktorice Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – UPB in št. 47/13 – ZKP-L) se v prvem odstavku 4. člena na koncu doda nov tretji stavek, ki se glasi: »Osumljenec, ki mu je vzeta prostost, mora biti obveščen tudi o pravicah iz 8. člena tega zakona ter o pravici iz četrtega odstavka tega člena.«.

Doda se nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Osumljenec, ki mu je vzeta prostost, mora biti o svojih pravicah iz tega člena in 157. člena tega zakona poučen pisno, v vsebini iz Priloge 1 tega zakona. Pisno obvestilo mora biti sestavljeno v materinem jeziku osumljenca ali v jeziku, ki ga osumljenec razume. Če pisno obvestilo v ustreznem jeziku ni na voljo, se osumljenca, ki mu je vzeta prostost, o pravicah najprej pouči ustno v jeziku, ki ga razume, nato pa se brez nepotrebne odlašanja zagotovi tudi pisno obvestilo.«.

2. člen

8. člen se spremeni tako, da se glasi:

»8. člen

(1) Stranke, priče, osumljenci in drugi udeleženci v postopku imajo pravico uporabljati pri preiskovalnih in drugih sodnih dejanjih ali na glavni obravnavi svoj jezik. Če sodno dejanje oziroma glavna obravnava ne teče v jeziku teh oseb, je treba zagotoviti ustno tolmačenje tistega, kar oni oziroma drugi govorijo, ter pisno prevajanje listin in drugega pisnega dokaznega gradiva, kar za obdolžence in osumljence vključuje bistvene dokumente, kot so: obtožni akti, vabila, vse odločbe o odvzemih prostosti, sodbe, odločbe sodišč o izločitvi dokazov, o zavrnitvi dokaznih predlogov in o izločitvi sodnikov. Sodišče lahko na predlog osumljencev ali obdolžencev odloči, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih, tako da se zagotovi uresničevanje jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku. Sodišče lahko tudi izjemoma odloči, da se glede določenih delov bistvenih dokumentov, ki za osebe iz prvega stavka tega odstavka niso pomembni za razumevanje njihove kazenske zadeve ali za njihovo morebitno uporabo pravnih sredstev po tem zakonu zagotovi ustno tolmačenje.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka lahko pri opravljanju preiskovalnih in drugih sodnih dejanj ali na glavni obravnavi v skladu s smiselno uporabo sedmega odstavka 82. člena tega zakona vložijo ugovor, če menijo, da tolmačenje ali prevajanje ni ustrezno, ker ne omogoča uresničevanja jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku ali če zaradi potrebe njihovega spoštovanja menijo, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih.

(3) O pravici do prevajanja in tolmačenja je treba osebe iz prvega odstavka tega člena poučiti; te se lahko le prostovoljno in izrecno odpovedo prevajanju ali tolmačenju določenega preiskovalnega in drugega sodnega dejanja ali dela glavne obravnave ali določenih sodnih ali drugih pisanj, če znajo jezik, v katerem teče postopek. V zapisnik je treba zapisati, da so bile poučene in kaj so izjavile.

(4) Prevaja in tolmači sodna tolmačka ali sodni tolmač (v nadaljnjem besedilu: sodni tolmač). Če za določen jezik ni na razpolago sodnega tolmača, lahko sodišče v skladu s smiselno

uporabo 233. člena v zvezi s četrnim odstavkom 249. člena tega zakona postavi za opravljanje prevajanja ali tolmačenja drugo ustrezno osebo, ki obvlada tuj jezik, za katerega ni sodnih tolmačev ali jih primanjkuje.

(5) Določbe prejšnjih odstavkov smiselno veljajo tudi za gluhe osebe.

(6) Stroški za tolmačenje ali prevajanje se ne zaračunajo osebam iz prvega in petega odstavka tega člena.«.

3. člen

V 74. členu se dodajo novi drugi, tretji in četrti odstavek, ki se glasijo:

»(2) Na zahtevo priprtega obdolženca iz prvega odstavka 8. člena tega zakona ali njegovega zagovornika je sodišče dolžno zagotoviti tolmačenje za zaupni pogovor obdolženca z odvetnikom.

(3) Na zahtevo obdolženca iz prvega odstavka 8. člena tega zakona ali njegovega zagovornika sodišče lahko zagotovi tolmačenje za zaupni pogovor obdolženca z odvetnikom, če oceni, da spoštovanje jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku glede na konkretne okoliščine primera zahteva tolmačenje tudi v drugih primerih, zlasti kadar se opravljajo zaslišanja, prepoznavna, odloča o varščini ali vlagajo pravna sredstva.

(4) Za obdolženca iz drugega in tretjega odstavka tega člena smiselno veljajo določbe od četrtega do šestega odstavka 8. člena tega zakona.«.

4. člen

V četrtem odstavku 148. člena se na koncu doda nov drugi stavek, ki se glasi: »Osumljenca mora policija obvestiti tudi, da ima pravico uporabljati svoj jezik ter o pravicah iz 8. člena tega zakona; osumljenca, ki mu je vzeta prostost, pa tudi o pravici iz četrtega oziroma petega odstavka 4. člena tega zakona.«.

5. člen

Na koncu šestega odstavka 157. člena se pika nadomesti z vejico in doda besedilo: »ter jo poučiti, da ima za namene priprave pritožbe pravico pregledati gradivo zadeve, ki je povezano s pridržanjem. Pregled določenega gradiva se sme z odločbo o pridržanju odreči, če bi bilo lahko resno ogroženo življenje ali pravice druge osebe, ali če bi pregled vplival na potek predkazenskega postopka oziroma preiskave, ali če to narekujejo posebni razlogi obrambe ali varnosti države.«.

Za sedmim odstavkom se doda nov osmi odstavek, ki se glasi:

»(8) Če pridržanje po drugem odstavku tega člena traja manj kot šest ur, mora policist osebi, ki ji je bila odvzeta prostost, najkasneje ob prenehanju pridržanja izročiti uradni zaznamek, iz katerega so razvidni podatki o njej, razlog pridržanja, pravice pridržane osebe, točen čas začetka in, če je to mogoče, tudi točen čas prenehanja pridržanja. Čas izročitve uradnega zaznamka oseba potrdi s podpisom. Če podpis odkloni, policist to navede na uradnem zaznamku.«

Dosedanji osmi odstavek postane deveti odstavek.

6. člen

V prvem odstavku 371. člena se 3. točka spremeni, tako da se glasi:

»3) če je bila glavna obravnava opravljena brez oseb, katerih navzočnost na glavni obravnavi je po zakonu obvezna, ali če je bil obdolženec, zagovornik, oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec kljub svoji zahtevi prikrajšan za pravico uporabljati pri preiskovalnih in drugih sodnih dejanjih ali na glavni obravnavi svoj jezik in v svojem jeziku spremljati njen potek (8. člen), ali če so bile prekršene določbe o nenadzorovanem in učinkovitem posvetovanju obdolženca z zagovornikom (74. člen);«.

7. člen

V Zakonu o kazenskem postopku se doda nova Priloga 1, ki se glasi:

»Priloga 1

Obvestilo o pravicah osebe, ki ji je vzeta prostost

Ob prijetu ali pridržanju imate naslednje pravice:

A. POMOČ ODVETNIKA/PRAVICA DO PRAVNE POMOČI

Pravico imate do zaupnega pogovora z odvetnikom. Odvetnik je neodvisen od policije. Če potrebujete pomoč pri izbiri odvetnika, zaprosite policijo za pomoč in pomagali vam bodo. V nekaterih primerih je pomoč lahko brezplačna. Za dodatne informacije se obrnite na policijo.

B. INFORMACIJE O OBDOLŽITVAH

Pravico imate vedeti, zakaj ste bili prijeti ali pridržani in česa ste osumljeni ali obdolženi.

C. TOLMAČENJE IN PREVAJANJE

Če ne govorite ali razumete jezika policije ali drugih pristojnih organov, imate pravico do brezplačne pomoči tolmača. Tolmač vam lahko pomaga pri pogovoru z vašim odvetnikom in mora ohraniti vsebino tega pogovora kot zaupno. Pravico imate do prevoda vsaj bistvenih delov ključnih listin, vključno z vsako odredbo sodnika o vašem prijetu ali pridržanju, obtožnim predlogom, obtožnico ali sodbo. V nekaterih primerih se vam lahko priskrbi ustni prevod ali povzetek.

D. PRAVICA DO MOLKA

Med zaslišanjem na policiji ali pred drugim pristojnim organom vam ni treba odgovarjati na vprašanja o domnevnem kaznivem dejanju. Pri odločitvi o tem vam lahko pomaga vaš odvetnik.

E. DOSTOP DO LISTIN

Če pridržanje traja več kot šest ur, imate vi (ali vaš odvetnik) pravico dostopa do bistvenih listin, ki jih potrebujete za pritožbo zoper prijete ali pridržanje. Če se zadeva obravnava pred sodiščem, imate vi ali vaš odvetnik pravico dostopa do dokaznega gradiva, ki vam je v prid ali v breme.

F. OBVEŠČANJE TRETJE OSEBE O VAŠEM PRIJETJU ALI PRIDRŽANJU/ OBVEŠČANJE VAŠEGA KONZULATA ALI VELEPOSLANIŠTVA

Ob prijetju ali pridržanju imate pravico policijo zaprositi, da o vašem pridržanju obvestijo na primer vašega družinskega člana ali delodajalca.

Če ste tujec, sporočite policiji ali želite, da se o vašem pridržanju obvesti konzularni organ ali veleposlaništvo. Prav tako lahko sporočite policiji, da želite stopiti v stik z uradnikom vašega konzularnega organa ali veleposlaništva.

G. NUJNA ZDRAVNIŠKA POMOČ

Ko ste prijeti ali pridržani, imate pravico do nujne zdravniške pomoči. Prosimo, sporočite policiji, če potrebujete takšno pomoč.

H. ČAS ODVZEMA PROSTOSTI

Po prijetju vam je lahko prostost odvzeta oziroma ste lahko pridržani za največ osemindvajset ur. Potem morate biti ali izpuščeni ali vas mora zaslišati sodnik, ki bo odločil o vašem nadaljnjem pridržanju. Če pridržanje traja več kot šest ur, vas mora policist s pisno odločbo obvestiti o razlogih za odvzem prostosti. Zoper to odločbo se v času trajanja pridržanja lahko pritožite na izvenobravnavni senat pristojnega sodišča.«.

KONČNA DOLOČBA

8. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljeni pa se začne tri mesece po uveljavitvi tega zakona.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (4. člen ZKP):

Veljavni 4. člen ZKP določa, o katerih pravicah mora biti obveščena oseba, ki ji je vzeta prostost. V skladu z Direktivo 2012/13/EU je v prvem odstavku 4. člena ZKP predlagana dopolnitev še z izrecno poučitevijo prijete ali pridržane osebe o pravici do uporabe svojega jezika ter pravici do prevajanja in tolmačenja iz 8. člena ZKP, kakor tudi pravici do zagovornika na stroške države. Pravice prejetih in pridržanih oseb določa tudi 157. člen ZKP, zato se nanj sklicuje tudi predlagani novi peti odstavek 4. člena ZKP, ki določa minimalno vsebino (Priloga 1) za pisno obvestilo prijete oziroma pridržani osebi o njenih pravicah. S prilogo je predpisana le minimalna vsebina pisnega obvestila prijete ali pridržani osebi, nikakor pa ne oblika pisnega obvestila.

K 2. členu (8. člen ZKP):

Prvi odstavek predlaganega spremenjenega 8. člena ZKP skladno z določbami Direktive 2010/64/EU določa upravičence pravice do tolmačenja in prevajanja. To so stranke (v skladu s 144. členom ZKP so to tudi obdolženci), priče, osumljenci in drugi udeleženci v postopku, pravico do uporabe svojega jezika pa lahko uveljavijo pri preiskovalnih in drugih sodnih dejanjih ali na glavni obravnavi. Če sodno dejanje oziroma glavna obravnava ne teče v jeziku teh oseb, je treba zagotoviti ustno tolmačenje ter pisno prevajanje listin in drugega pisnega dokaznega gradiva, kar za obdolžence in osumljence vključuje bistvene dokumente, ki so v predlaganem besedilu določeni glede na sistem (model) kazenskega postopka Republike Slovenije in ob upoštevanju ustaljene ustavnosodne presoje Ustavnega sodišča Republike Slovenije glede določenih vprašanj ali položajev v kazenskem ali predkazenskem postopku. Sodišče lahko na predlog osumljencev ali obdolžencev tudi odloči, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih (glede na konkretne okoliščine primera), tako da se zagotovi učinkovitejše uresničevanje jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku. S predlaganimi rešitvami se izvršujejo določbe člena 3, prvega, drugega in tretjega odstavka Direktive 2010/64/EU. Predlagana je tudi določba, da lahko kazensko sodišče izjemoma odloči, da se glede določenih delov bistvenih dokumentov, ki za osebe, opredeljene v tem odstavku, niso pomembni za razumevanje njihove kazenske zadeve ali za njihovo morebitno uporabo pravnih sredstev glede na okoliščine konkretnega primera zagotovi ustno tolmačenje. S predlagano določbo se izvršujejo določbe člena 3, četrtega in sedmega odstavka Direktive 2010/64/EU.

V skladu s predlaganim drugim odstavkom lahko navedene osebe pri opravljanju preiskovalnih in drugih sodnih dejanj ali na glavni obravnavi vložijo ugovor, če menijo, da tolmačenje ni bilo ustrezno, ker ne omogoča uresničevanja jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku ali če zaradi potrebe njihovega spoštovanja menijo, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih. Glede vprašanja se smiselno uporabljajo določbe sedmega odstavka 82. člena ZKP (zapis ugovora v zapisnik). Ta določba, v povezavi s predlaganim novim besedilom 3. točke prvega odstavka 371. člena ZKP (katero že sedaj vsebuje navedbo pritožbenega razloga v zvezi z 8. členom ZKP), vzpostavlja učinkovito pravno sredstvo v skladu z zahtevo iz člena 3, petega odstavka Direktive 2010/64/EU.

V tretjem odstavku je predlagana določba o dolžnosti pristojnih organov, da obravnavane osebe o pravici do prevajanja ali tolmačenja poučijo. Določena je tudi možnost, da se upravičenci prostovoljno in izrecno deloma ali v celoti odpovedo prevajanju ali tolmačenju, če znajo jezik, v katerem teče postopek. V zapisnik pa je treba zapisati, da so bile te osebe poučene in kaj so izjavile. Z navedenimi določbami se spoštujejo določbe člena 3, osmega odstavka Direktive 2010/64/EU.

Predlagani četrti odstavek določa, da prevaja ali tolmači sodna tolmačka ali sodni tolmač.

Postopek pridobitve statusa (imenovanje) sodnega tolmača in druga povezana pravila so določena v 84.-95. členu ter v 96. členu Zakona o sodiščih¹⁴, glede razlogov in postopka za razrešitev zaradi nevestnega ali nerednega dela in podobno pa v 3.-5. točki prvega odstavka 89. člena Zakona o sodiščih in je tako že izpolnjena tudi zahteva iz določbe člena 5, prvega odstavka Direktive 2010/64/EU. Javno dostopni seznam (imenik) sodnih tolmačev pa je tudi že določen v 92. členu v zvezi z 88. členom Zakona o sodiščih in je na ta način že izpolnjena zahteva iz člena 5, drugega odstavka Direktive 2010/64/EU. Navedeni imenik je objavljen na spletni strani Ministrstva za pravosodje¹⁵. Predlagana je tudi določba, po kateri v primeru, če za določen jezik ni sodnega tolmača ali jih primanjkuje (sodni tolmači, imenovani po Zakonu o sodiščih, niso na razpolago), lahko kazensko sodišče s smiselno uporabo določb 233. člena v zvezi s četrnim odstavkom 249. člena ZKP postavi drugo ustrezno osebo, ki obvlada tuj jezik.

Vse navedeno v skladu s petim odstavkom smiselno velja tudi za gluhe in neme osebe, za katere se v skladu z Zakonom o uporabi slovenskega znakovnega jezika uporablja enoten izraz »gluhe osebe«, s čemer se izpolnjuje zahteva iz člena 2, tretjega odstavka Direktive 2010/64/EU.

Predlagani šesti odstavek določa, da se stroški za tolmačenje ali prevajanje v skladu z določbami člena 4 Direktive 2010/64/EU upravičencem iz prvega in petega odstavka predlaganega člena ne zaračunajo. Stroške prevajanja ali tolmačenja torej krije država.

K 3. členu (74. člen ZKP):

Predlagani novi drugi, tretji in četrti odstavek 74. člena ZKP krepijo pravila glede komunikacije med priprtim obdolžencem (osumljencem) in zagovornikom, kar je skladno z drugim odstavkom člena 2 Direktive 2010/64/ES v zvezi z uvodno navedbo št. 20.: »Za namene priprave obrambe bi bilo treba tolmačiti komuniciranje med osumljenci ali obdolženci in njihovimi pravnimi svetovalci, kadar je vsebina pogovora neposredno povezana s kakršnim koli zaslišanjem med postopkom, z vložitvijo pritožbe [pravnega sredstva] ali drugih prošelj v postopku, kot je prošnja za varščino, kadar je to potrebno za zagotovitev pravičnega [pravilno: poštenega] postopka.«.

Predlagani novi drugi odstavek določa pravila glede tolmačenja za obdolženca, ki je v priporu, predlagani tretji odstavek pa nekoliko drugačna pravila glede obdolženca, ki je na prostosti, kar je razumljivo glede na naravo stvari (obdolženec ima veliko več svobode glede priprave učinkovite obrambe). V obeh primerih, novega drugega in tretjega odstavka, je navedeno, da mora tolmačenje biti zaupno, saj gre za zaupno komunikacijo med obdolžencem in zagovornikom, kar pomeni zagotavljanje učinkovite obrambe.

Predlagani novi četrti odstavek se glede vprašanj, kdo izvaja prevajanje ali tolmačenje, glede pravic gluhih in nemih oseb ter glede povračila stroškov tolmačenja ali prevajanja sklicuje na pravila iz določb novega, četrtega, petega in šestega odstavka spremenjenega 8. člena ZKP.

K 4. členu (148. člen ZKP):

Četrti odstavek 148. člena določa pravni pouk osumljencu, ki mu ga mora policija dati, ko ugotovi, da so zoper njega podani razlogi za sum, da je storil kaznivo dejanje ali sodeloval pri storitvi. V skladu z določbami Direktive 2012/13/EU je predlagana dopolnitev pouka še z izrecno pravico do uporabe svojega jezika, pravico do tolmačenja in prevajanja; če mu je vzeta prostost, pa še o pravici iz četrtega oziroma petega odstavka 4. člena ZKP.

K 5. členu (157. člen ZKP):

V 157. členu ZKP je določen postopek prijetja oziroma pridržanja. Pravni pouki iz tretjega in četrtega odstavka 157. člena že ustrezajo standardom Direktive 2012/13/EU, saj se deloma

¹⁴ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDLS-A in 63/13.

¹⁵ Spletna povezava: http://www2.gov.si/mp/tol_cen.nsf/%28WebTolmaci%29?OpenView

sklicujejo na 4. člen ZKP, dopolniti pa je treba postopek v zvezi z odločbo, ki jo mora policist izdati pridržani osebi po šestih urah pridržanja, ter pritožbo zoper to odločbo in s tem povezanim vpogledom v gradivo zadeve.

Glede na navedeno je predlagana dopolnitev šestega odstavka 157. člena ZKP tako, da se postopek izdaje odločbe dopolni tako, da mora policist osebo, ki je v pridržanju več kot šest ur, z odločbo poučiti tudi o pravici do vpogleda v gradivo zadeve za namene priprave pritožbe. Prav tako je določba dopolnjena tudi z okoliščinami, v katerih sme pristojni organ vpogled v del dokumentacije zavrniti v odločbi o pridržanju.

Sedmi odstavek 157. člena ZKP že ustrezno določa pravico osumljenca do pritožbe zoper odločbo iz šestega odstavka, za sedanjim sedmim odstavkom pa je predlagan nov osmi odstavek. V praksi so namreč pogosti tudi primeri, ko je oseba pridržana manj kot šest ur, saj policija na primer po zbiranju obvestil ugotovi, da jo je potrebno izpustiti. V teh primerih policija osebi dejansko že vroči uradni zaznamek. Pri tem se je do sedaj sklicevala na pravilnik, ki ureja policijska pooblastila. Slednji pa je seveda izdan na podlagi zakona, ki ureja policijska pooblastila, zato s systemskega vidika ni primerno, da bolj podrobno razčlenjuje vsebino zakona, ki ureja kazenski postopek. Glede na navedeno, je smiselno, da se navedena rešitev prenese v ZKP. Rešitev sicer vsebinsko ni sporna, saj osebi, ki je bila pridržana, pa ji zaradi kratkotrajnosti pridržanja ni bila izdana odločba, omogoča, da se ustrezno seznanijo z razlogi za pridržanje in drugimi podatki o samem pridržanju.

Zaradi novega osmega odstavka je treba dosedanji osmi odstavek preštevilčiti tako, da postane deveti odstavek.

K 6. členu (371. člen ZKP):

Sprememba 3. točke prvega odstavka 371. člena ZKP, ki določa absolutne in relativne bistvene kršitve določb kazenskega postopka, je posledica uskladitve 8. in 74. člena ZKP z določbami Direktive 2010/64/EU in absolutno bistveno kršitev določb kazenskega postopka izrecno veže na ravnanje v postopku, ki ni v skladu z novimi dopolnjenimi pravili v zvezi s tolmačenjem in prevajanjem iz 8. in 74. člena ZKP – konkretno na določbe člena 2, peti odstavek in člena 3, peti odstavek Direktive 2010/64/EU. Sprememba se pretežno nanaša samo na sedaj razširjeni 74. člen ZKP, v delu ko gre za zagotovitev kakovostnega in neoviranega komuniciranja priprtega obdolženca z njegovim zagovornikom.

Glede povezave s spremenjenim 8. členom ZKP je treba upoštevati, da je v predlaganem spremenjenem drugem odstavku 8. člena določeno, da se zoper nekakovostno tolmačenje ali prevajanje vložijo ugovori na zapisnik (smiselna uporaba sedmega odstavka 82. člena ZKP) in mora na razpolago v zvezi s tem vprašanjem obstajati tudi učinkovito pravno sredstvo, ki pa je vsebovano že v dosedanji 3. točki prvega odstavka 371. člena ZKP. Povzeto: iz razloga preglednosti in usklajenosti je predlagano, da se določbe 3. točke 371. člena ZKP predpiše na novo (ponovi dosedanja ustrezna vsebina glede navzočnosti na glavni obravnavi in dosedanja ustrezna vsebina glede na dosedanji in predlagani 8. člen ZKP ter istočasno vključi tudi upoštevanje novega besedila 74. člena ZKP). Ob upotevanju ustavnih načel sorazmernosti (2. člen v zvezi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave Republike Slovenije), enakosti (prvi odstavek 14. člena Ustave Republike Slovenije) in pravic do sodnega varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter odprave posledic njihovih kršitev (četrti odstavek 15. člena Ustave Republike Slovenije), je očitno, da je treba zagotoviti učinkovito pravno sredstvo tudi za primere iz 74. člena ZKP in je torej primerno mesto za umestitev tega sredstva lahko le vključitev v 3. točko prvega odstavka 371. člena ZKP. Tudi argument ti. "narave stvari" govori v prid predlagani rešitvi, saj je zaupna komunikacija priprte osebe, ki ne oblada uradnega jezika, z njenim zagovornikom, dokaj občutljivo vprašanje z vidika zagotavljanja učinkovite obrambe

(prva in delno druga alineja 29. člena Ustave Republike Slovenije ter b) in c) točka v zvezi z a) točko tretjega odstavka 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah) in bi lahko imel neobstoj tolmačenja med zagovornikom in priprto osebo ali neučinkovito tolmačenje hude posledice glede presoje poštenosti kazenskega postopka kot celote (6. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah).

K 7. členu (Priloga 1):

Direktiva 2012/13/EU določa tudi okvirno vsebino pisnega obvestila, s katerim bodo pristojni organi po uveljavitvi Predloga ZKP-M morali o pravicah seznaniti prijeto oziroma pridržano osebo. Zato je v tem členu Predloga ZKP-M zakonskemu besedilu dodana Priloga 1, ki bo pristojnim organom služila kot usmeritev v zvezi z minimalno vsebino pisnega obvestila, nikakor pa s Prilogo 1 ni določena njegova oblika in dokončno besedilo, saj gre le za minimalne vsebine.

K 8. členu (končna določba):

Po končni določbi 39. člena bo ta Predlog ZKP-M začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Zaradi ustrezne implementacije spremenjenih in dopolnjenih členov ZKP v praksi zaradi Direktive 2012/13/EU in Direktive 2010/64/EU pa se začne uporabljati tri mesece po uveljavitvi.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

4. člen

(1) Oseba, ki ji je vzeta prostost, mora biti v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume, takoj obveščena o razlogih za odvzem prostosti. Takoj mora biti poučena, da ni dolžna ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga svobodno izbere, in o tem, da je pristojni organ na njeno zahtevo dolžan o odvzemu prostosti obvestiti njene najbližje.

(2) Osumljenec ima pravico do zagovornika od odvzema prostosti dalje.

(3) Za odvzem prostosti osumljencu se šteje vsaka omejitev prostosti, ki pomeni prisilno zadržanje.

(4) Če si osumljenec, ki mu je vzeta prostost, glede na svoje premoženjske razmere ne more zagotoviti zagovornika sam, mu ga na njegovo zahtevo in stroške države postavi policija, če je to v interesu pravičnosti. Postavljeni zagovornik opravlja to dolžnost tudi v postopku po 204.a členu tega zakona in v kazenskem postopku zoper obdolženca, pod enakimi pogoji kot zagovornik, ki ga postavi sodišče.

8. člen

(1) Stranke, priče in drugi udeleženci v postopku imajo pravico uporabljati pri preiskovalnih in drugih sodnih dejanjih ali na glavni obravnavi svoj jezik. Če sodno dejanje oziroma glavna obravnava ne teče v jeziku teh oseb, je treba zagotoviti ustno prevajanje tistega, kar oni oziroma drugi govorijo, ter listin in drugega pisnega dokaznega gradiva.

(2) O pravici do prevajanja je treba osebe iz prejšnjega odstavka poučiti; te se lahko odpovedo prevajanju, če znajo jezik, v katerem teče postopek. V zapisnik je treba zapisati, da so bile poučene in kaj so izjavile.

(3) Prevaja sodni tolmač.

74. člen

Če je obdolženec v priporu, si zagovornik lahko z njim prosto in brez nadzorstva dopisuje in govori.

148. člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, mora policija ukreniti potrebno, da se izsledi storilec kaznivega dejanja, da se storilec ali udeleženec ne skrije ali ne pobegne, da se odkrijejo in zavarujejo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, ki utegnejo biti dokaz in da se zberejo vsa obvestila, ki bi utegnila biti koristna za uspešno izvedbo kazenskega postopka.

(2) Da bi izvršila naloge iz prejšnjega odstavka, sme policija zahtevati potrebna obvestila od oseb; opraviti potreben pregled prevoznih sredstev, potnikov in prtljage; za nujno potreben čas omejiti gibanje na določenem prostoru; ukreniti, kar je potrebno v zvezi z ugotavljanjem

istovetnosti oseb in predmetov; razpisati iskanje osebe in stvari, ki se iščejo; v navzočnosti odgovorne osebe opraviti pregled določenih objektov in prostorov podjetij in drugih pravnih oseb in pregledati določeno njihovo dokumentacijo ter ukreniti in storiti drugo, kar je potrebno. O dejstvih in okoliščinah, ki se ugotovijo pri posameznih dejanjih in utegnejo biti pomembne za kazenski postopek, in o predmetih, ki so bili najdeni ali zaseženi, se napravi zapisnik ali uradni zaznamek.

(3) Policija lahko vabi osebe tudi k sebi. V vabilu mora biti navedeno, zakaj so vabljene. Prisilno smejo privedi nekoga, ki na vabilo ni prišel, le, če je bil v vabilu na to opozorjen. Ko ravna po določbah tega člena, ne sme policija oseb zasliševati kot obdolžencev, prič ali izvedencev, razen osumljenca v primeru iz 148.a člena tega zakona.

(4) Kadar policija pri zbiranju obvestil ugotovi, da za določeno osebo obstajajo razlogi za sum, da je storila ali sodelovala pri storitvi kaznivega dejanja (osumljenec), ji mora, preden začne od nje zbirati obvestila, povedati, katerega kaznivega dejanja je osumljena in kaj je podlaga za sum zoper njo ter jo poučiti, da ni dolžna ničesar izjaviti in odgovarjati na vprašanja, če se bo zagovarjala, pa ni dolžna izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivdo in da ima pravico do zagovornika, ki si ga svobodno izbere in ki je lahko navzoč pri njenem zaslišanju, ter da se bo lahko vse, kar bo izpovedala, na sojenju uporabilo zoper njo.

(5) Če osumljenec izjavi, da si bo vzel zagovornika, se zaslišanje odloži do prihoda zagovornika, oziroma do roka, ki ga določi policija, vendar ne manj kot za dve uri. Do prihoda zagovornika se odloži tudi oprava drugih preiskovalnih dejanj, razen tistih, ki bi jih bilo nevarno odlašati. Zaslišanje osumljenca se opravi po določbah 148.a člena tega zakona.

(6) Če osumljenec izjavi, da si ne bo vzel zagovornika ali če izbrani zagovornik ne pride v roku, ki ga je določila policija, se o izjavi osumljenca sestavi uradni zaznamek. Vanj se vnese dani pravni pouk ter izjava osumljenca; če se želi izjaviti o kaznivem dejanju, pa tudi bistvena vsebina njegove izjave ter pripombe na zapisano vsebino. Vsebinska uradnega zaznamka se osumljencu prebere in se mu vroči prepis uradnega zaznamka, kar osumljenec potrdi s svojim podpisom. Izjava osumljenca se lahko po predhodnem obvestilu posname z napravo za zvočno in slikovno snemanje.

(7) Tisti, zoper katerega je bilo uporabljeno kakšno dejanje ali kakšen ukrep iz drugega ali tretjega odstavka tega člena, ima pravico pritožiti se v treh dneh pri pristojnem državnemu tožilcu.

(8) Na pisni predlog in z dovoljenjem preiskovalnega sodnika oziroma predsednika senata sme policija zbirati obvestila tudi od oseb, ki so v priporu, če je to potrebno, da se odkrijejo druga kazniva dejanja iste osebe, njihovi udeleženci ali kazniva dejanja drugih storilcev. Ta obvestila zbira v času in v navzočnosti osebe, ki jo določi preiskovalni sodnik oziroma predsednik senata.

(9) Na podlagi zbranih obvestil sestavi policija kazensko ovadbo, v kateri navede dokaze, za katere je zvedela pri njihovem zbiranju. V kazensko ovadbo ne vpiše vsebine izjav, ki so jih posamezne osebe dale pri zbiranju obvestil. Kazenski ovadbi priloži tudi predmete, skice, fotografije, priskrbljena poročila, zapise o tem, kaj je ukrenila in storila, uradne zaznamke, izjave in drugo gradivo, ki utegne biti koristno za uspešno izvedbo postopka. Če policija po vložitvi kazenske ovadbe izve za nova dejstva, dokaze ali sledove kaznivega dejanja, mora zbrati potrebna obvestila in poslati o tem državnemu tožilcu poročilo v dopolnitev kazenske ovadbe.

(10) Policija pošlje poročilo državnemu tožilcu tudi v primeru, če na podlagi zbranih obvestil ni podlage za kazensko ovadbo.

157. člen

(1) Policisti smejo nekomu vzeti prostost, če je podan katerikoli od razlogov za pripor iz prvega odstavka 201. člena ali prvega odstavka 432. člena tega zakona, vendar ga morajo brez odlašanja privedi pristojnemu preiskovalnemu sodniku. Ob privedbi sporoči policist preiskovalnemu sodniku, zakaj in kdaj je bila privedenemu odvzeta prostost. Preiskovalnemu sodniku se ob privedbi izroči tudi kopija kazenske ovadbe z zapisnikom o zaslišanju osumljenca in drugimi prilogami, razen uradnih zaznamkov o obvestilih, ki jih je policija zbrala od osumljenca, preden mu je bil dan pouk po četrtem odstavku 148. člena tega zakona. Te uradne zaznamke pošlje policija skupaj z ovadbo državnemu tožilcu.

(2) Policisti smejo izjemoma nekomu vzeti prostost in ga pridržati, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je storil kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je pridržanje potrebno zaradi ugotovitve istovetnosti, preverjanja alibija, zbiranja obvestil in dokaznih predmetov o tem kaznivem dejanju in so za pripor podani razlogi iz 1. in 3. točke prvega odstavka 201. člena tega zakona in 1. in 2. točke prvega odstavka 432. člena tega zakona, v primeru iz 2. točke prvega odstavka 201. člena tega zakona pa le, če je opravičena bojazen, da bo ta oseba uničila sledove kaznivega dejanja.

(3) Oseba, ki ji je bila vzeta prostost brez odločbe sodišča, mora biti kot osumljenec takoj poučena po določbah prvega odstavka 4. člena ter četrtega odstavka 148. člena tega zakona. Če je oseba, ki ji je bila odvzeta prostost, tuj državljan, se jo obvesti, da je pristojni organ na njeno zahtevo dolžan o odvzemu prostosti obvestiti tudi konzulat njene države.

(4) Če osumljenec izjavi, da si bo vzel zagovornika, policija odloži njegovo zaslišanje kot tudi opravo drugih preiskovalnih dejanj, razen tistih, ki bi jih bilo nevarno odlašati, do prihoda zagovornika, vendar najdlje za dve uri od tedaj, ko je bila osumljencu dana možnost, da obvesti zagovornika. Na zahtevo osumljenca mu mora policija pomagati, da si lahko vzame zagovornika. Zaslišanje osumljenca se opravi v navzočnosti zagovornika po določbah 148.a člena tega zakona. Če osumljenec izjavi, da si zagovornika ne bo vzel, ali če izbrani zagovornik ne pride v roku dveh ur, ravna policija po šestem odstavku 148. člena tega zakona.

(5) Pridržanje po drugem odstavku tega člena lahko traja največ oseminštirideset ur. Po preteku tega roka mora policist pridržano osebo izpustiti na prostost, ali pa ravnati po prvem odstavku tega člena. Če pridržane osebe, ki je na misiji v tujini, zaradi oddaljenosti ali drugih izjemnih objektivnih razlogov ni mogoče brez odlašanja privedi k preiskovalnemu sodniku, ki je pristojen po prvem odstavku 29. člena tega zakona, se o tem takoj obvesti osebo, ki ji je vzeta prostost in državnega tožilca, ob privedbi pa je potrebno pisno obrazložiti zamudo.

(6) Če pridržanje po drugem odstavku tega člena traja več kot šest ur, mora policist takoj v pisni obliki z odločbo obvestiti osebo, ki ji je odvzeta prostost, o razlogih za odvzem prostosti.

(7) Oseba, ki ji je vzeta prostost ima, dokler traja pridržanje, pravico do pritožbe zoper odločbo iz predhodnega odstavka tega člena. Pritožba ne zadrži ukrepa odvzema prostosti. O pritožbi mora odločiti senat pristojnega sodišča (šesti odstavek 25. člena) v oseminštiridesetih urah.

(8) O vsakem odvzemu prostosti policija takoj obvesti državnega tožilca, ki ji lahko da navodila glede nadaljnjih ukrepov (160.a člen). Policija je dolžna ravnati po teh navodilih.

371. člen

(1) Bistvena kršitev določb kazenskega postopka je podana:

- 1) če je bilo sodišče nepravilno sestavljeno ali če je pri izrekanju sodbe sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki ni sodeloval na glavni obravnavi ali je bil s pravnomočno odločbo izločen iz sojenja;
- 2) če je na glavni obravnavi sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki bi bil moral biti izločen (1. do 5. točka prvega odstavka in 1. do 3. točka drugega odstavka 39. člena);
- 3) če je bila glavna obravnava opravljena brez oseb, katerih navzočnost na glavni obravnavi je po zakonu obvezna, ali če je bil obdolženec, zagovornik, oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec kljub svoji zahtevi prikrajšan za pravico uporabljati na glavni obravnavi svoj jezik in v svojem jeziku spremljati njen potek (8. člen);
- 4) če je bila v nasprotju z zakonom izključena javnost glavne obravnave;
- 5) če je sodišče prekršilo predpise kazenskega postopka o vprašanju, ali je podana obtožba upravičenega tožilca, ali je podan predlog oškodovanca ali dovoljenje pristojnega državnega organa;
- 6) če je sodbo izdalo sodišče, ki zaradi stvarne nepristojnosti ne bi smelo soditi v tej stvari, ali če je sodišče nepravilno zavrnilo obtožbo zaradi stvarne nepristojnosti;
- 7) če sodišče s svojo sodbo ni popolnoma rešilo predmeta obtožbe;
- 8) če se sodba opira na dokaz, ki je bil pridobljen s kršitvijo z ustavo določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali na dokaz, na katerega se po določbah tega zakona sodba ne more opirati, ali na dokaz, ki je bil pridobljen na podlagi takega nedovoljenega dokaza;
- 9) če je bila obtožba prekoračena (prvi odstavek 354. člena);
- 10) če je bil s sodbo prekršen 385. člen tega zakona;
- 11) če je izrek sodbe nerazumljiv, če nasprotuje sam sebi ali razlogom sodbe; ali če sodba sploh nima razlogov ali če v njej niso navedeni razlogi o odločilnih dejstvih ali so ti razlogi popolnoma nejasni ali v precejšnji meri s seboj v nasprotju; ali če je o odločilnih dejstvih precejšnje nasprotje med tem, kar se navaja v razlogih sodbe o vsebini listin ali zapisnikov o izpovedbah v postopku, in med samimi temi listinami oziroma zapisniki.

(2) Bistvena kršitev določb kazenskega postopka je podana tudi, če sodišče med pripravo glavne obravnave ali med glavno obravnavo ali pri izdaji sodbe ni uporabilo kakšne določbe tega zakona ali jo je uporabilo nepravilno ali če je na glavni obravnavi prekršilo pravice obrambe, pa je to vplivalo ali moglo vplivati na zakonitost in pravilnost sodbe.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlog ZKP-M vsebuje le določbe, ki predstavljajo prenos dveh direktiv Evropske unije v slovenski notranji pravni red, zato ga je Vlada Republike Slovenije lahko obravnavala v času tekočih poslov. Iz istega razloga Državnemu zboru Republike Slovenije predlagamo obravnavo po skrajšanem zakonodajnem postopku na izredni seji, kljub dejstvu razpusta, saj je implementacija obeh direktiv nujna. Hkrati gre za manjše spremembe in dopolnitve Zakona o kazenskem postopku. Razpust Državnega zbora Republike Slovenije in razpis predčasnih volitev namreč ne pomenita, da je do začetka izvrševanja mandata novoizvoljenega Državnega zbora Republike Slovenije kakor koli omejena zakonodajna funkcija dosedanjega Državnega zbora Republike Slovenije¹⁶.

V zvezi z Direktivo 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih je rok za implementacijo potekel že oktobra 2013. Vlada Republike Slovenije novele Zakona o kazenskem postopku samo zaradi te direktive ni predlagala, saj je načrtovala obširnejše spremembe navedenega zakona, ki pa jih glede na trenutno situacijo ni mogoče obravnavati. Glede na zamudo pri implementaciji navedene direktive je Evropska komisija proti Republiki Sloveniji že začela postopek opomina, ki pa ga je začasno prekinila zaradi obrazložitve, da je Predlog ZKP-M že v pripravi in ga bo Državni zbor Republike Slovenije čim prej obravnaval. Če Predlog ZKP-M ne bo sprejet najkasneje do septembra 2014, se bo postopek opomina nadaljeval, kar pomeni, da bo Republika Slovenija morala plačati denarno kazen in dnevne zneske za vsak dan zamude pri implementaciji.

V zvezi z Direktivo 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku bo rok za implementacijo poteče v mesecu juniju 2014.

¹⁶ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-23/12 z dne 5. 4. 2012.